

FILOSOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY KARLOVY V
PRAZE

ÚSTAV ETNOLOGIE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ONDŘEJ HARTVICH

FENOMÉN LIVING HISTORY V ČECHÁCH
FENOMENOM OF THE LIVING HISTORY IN BOHEMIA

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji své konzultantce paní Doc. PhDr. Ireně Štěpánové, CSc. za vedení práce, za její podnětné a cenné rady a za užitečnou pomoc. Dále bych chtěl poděkovat za konzultace Růženě Brabcové a všem respondentům za ochotu a pomoc při realizaci výzkumu.

Velké díky patří též mé rodině a mým nejbližším.

OBSAH

1 ÚVOD.....	7
2 EXPERIMENTÁLNÍ ARCHEOLOGIE.....	9
3 SUBKULTURA.....	13
4 HISTORICKÝ ŠERM.....	17
5 LIVING HISTORY – OBJASNĚNÍ POJMU.....	20
6 LARP.....	21
7 PŘÍKLADY SKUPIN HISTORICKÉHO ŠERMU.....	24
7.1 BEROUNŠTÍ MĚŠŤANÉ - Bürgerschaft von Beraun.....	24
7.2 REVERTAR.....	25
7.3 ROTYKA.....	26
7.4 ŠERMÍŘSKÝ SPOLEK TÁBOR – TÁBORŠTÍ KUPCI.....	28
7.5 REGO.....	28
8 SKUPINY A SDRUŽENÍ LIVING HISTORY.....	30
8.1 CURIA VÍTKOV.....	30
8.2 ORCAE ITA.....	32
8.3 TIZON.....	33
8.4 ARKONA.....	35
8.5 MIDGARD.....	36
8.6 KOMPANIE Z CURYCHU.....	39
8.7 CIVITAS PRAGENSIS.....	40
8.8 VELESŮV LID.....	41
9 ZÁVĚR.....	42
10 ZDROJE.....	48
10.1 LITERATURA.....	48
10.2 INTERNETOVÉ ZDROJE.....	50
10.3 SEZNAM RESPONDENTŮ.....	53
11 PŘÍLOHY.....	54
11.1 VZOROVÉ OTÁZKY.....	54
11.2 OBRAZOVÁ PŘÍLOHA.....	55
11.3 KODEX ČESKÉ ASOCIACE ŠERMÍŘŮ.....	65
11.4 ČTVERO ARTIKULŮ OBCE PRAŽSKÉ.....	66
11.5 PRAVIDLA PRO AKCE POŘÁDANÉ VELESOVÝM LIDEM.....	69
11.6 PODROBNÝ POPIS POSTAVY A FOTOGRAFIE ČLENA KOMPANIE Z CURYCHU.....	73

1 ÚVOD

LH je zkratka pro living history, tedy živoucí či oživenou historii. Většinou tento „světonázor“ vyznávají nadšenci, kteří se snaží v každém týdnu přežít 21. století, a proto odpoledne i o víkendech jezdí s dalšími jim podobnými žít životem vybraného, dnes již dávno minulého století. A čím větší „pošetilci“, tím poctivěji to berou. Ti opravdoví „extremisté“ si vypěstují len, upředou, utkají, obarví, ušijí kostěnou jehlou a pak se cítí opravdu historicky a možná i proto, že se cítí lépe lidsky. Jestliže se 21. století snaží „přežít“, znamená to, že je neuspokojuje? Není návrat do minulosti tak trochu útekem od reality? Co dnes pudí člověka k tomu, aby opustil pohodlí domova a výdobytky civilizace a stal se dobrovolně na den, na dva či na týden pánem, rytířem nebo nevolníkem? Co si tím dokazuje, co tím získává?

Obsahem této práce je v České republice málo probádaný fenomén living history. Motivací se mi stal můj dlouhotrvající zájem o tuto problematiku i aktivní účast v obdobných činnostech. Proto si v této práci kladu za cíl charakterizovat pojem living history a specifikovat tento způsob trávení volného času určitou částí populace v České republice. Zároveň se zamýšlím nad otázkou, zda je living history subkulturou. Pojem subkultura proto chci charakterizovat na základě studia odborné literatury. Snažím se též zmapovat či nastínit a představit jako vzorek fenoménu living history některá sdružení či spolky na základě zaznamenaných názorů členů vybraného vzorku několika z nich k dané problematice. K tomu využívám především metody terénního výzkumu, zúčastněného pozorování, řízeného rozhovoru mezi členy, divácké i aktivní účasti na jejich akcích a prezentacích a analýzy webových stránek.

Z hlediska metodologie sběru dat jsem v práci vycházel ze standardních postupů sociální a kulturní antropologie. Při svém výzkumu jsem se opíral především o kvalitativně výzkumné metody, vyžadující přímý kontakt se zkoumanou sociální skupinou, který jsem měl usnadněný tím, že se v dané sociální skupině či subkultuře pohybuji již několik let. Proto je výhodou, že mám povědomí o daném jevu i snadnější přístup k získávání informací, které by člověk zvenku měl jen těžko. Mohu totiž využít i různých osobních přátelských mezilidských vazeb. Víím, jak daná subkultura funguje uvnitř, jak řeší případné problémy a jak se stylizuje navenek, jaké udržuje vztahy mezi jednotlivými elementy, jaké tam jsou rozpory, klady i zápory. Tyto výzkumné metody mi napomohly lépe porozumět zkoumané realitě. Na druhou stranu jsem si však také vědom toho, že moje názory mohou být ze stejného důvodu

ovlivněny i pohledem zevnitřku; být tedy subjektivním stanoviskem člověka, který je zároveň účastníkem aktivit, o nichž píše.

Pro výzkum jsem zvolil následující techniky kvalitativních metod:

- ▲ Zúčastněné pozorování
- ▲ Interview / řízený rozhovor
- ▲ Fotografickou dokumentaci

Cílem zúčastněného pozorování bylo seznámit se co nejdůkladněji s prostředím i aktéry, proto jsem se zúčastňoval některých akcí a prezentací osobně v roli diváka, pozorovatele, případně jsem se i aktivně zapojil. Snažil jsem se navštívit mnohá setkání, která se odehrávají na různých místech České republiky. Zúčastnil jsem se rekonstrukcí historických bitev doprovázených ukázkami dobového života i několika LARPů.

Při těchto četných a intenzivních kontaktech jsem s členy i nečleny/sympatizanty zkoumaných skupin a sdružení vedl četné neformální a řízené rozhovory - interview, kterými jsem se snažil proniknout do sociálního složení, motivace, činnosti a historie komunity. Cílem řízených rozhovorů bylo navázání kontaktů a získání důvěry respondentů. Ke kontaktům jsem využíval nejen osobních setkání, ale i sociálních sítí, webových portálů a komunikační techniky. Na www.livinghistory.cz jsem podnikl anketní průzkum.¹

V úvodní kapitole se zabývám objasněním pojmů experimentální archeologie a living history, které jsou velmi podstatné pro jejich rozlišení, proto popisují náplň experimentální archeologie jako jedné z metod archeologie a living history jako ústřední motiv celého výzkumu i práce. Pro ilustraci geneze trávení volného času danou subkulturou jsou v další části představeny i LARP a historický šerm. V práci nechybí vedle několika skupin a sdružení living history i skupiny historického šermu, aby mohly být vysvětleny společné znaky i rozdíly mezi nimi a vyvozeny určité subjektivní závěry.

Práce má převážně a úmyslně deskriptivní charakter. Snaží se proto představit problematiku na základě empirického popisu v kontextu komparací skupin i aktivit s příbuznými činnostmi.

Je pochopitelné, že rozsah této bakalářské práce neumožňuje úplné, jednoznačné a vyčerpávající závěry, k těm lze dospět dalším detailnějším zkoumáním, kterému se chci nadále věnovat.

---

¹ Vzorové otázky viz příloha 13.1

2 EXPERIMENTÁLNÍ ARCHEOLOGIE

Experimentální archeologie je metodou archeologie, jejímž základním nástrojem jsou pokusy, které se vztahují na výzkum artefaktů a prvků specifického období v souvislosti se shodným geografickým územím. Experimentální archeologie zahrnuje celou řadu různých metod, technik, analýz a přístupů, které zobecňují nebo testují hypotézy a interpretace založené na archeologických zdrojích. Tyto experimenty by se neměly zaměřovat s jakousi primitivní technologií, která není podložena archeologickým anebo historickým důkazem. Pokusy názorně dokazují moderní lidé, tzv. experimentátoři, technologiemi a materiály dané doby. Většinu toho, co archeologové nacházejí pod zemí, je možné díky práci experimentálních archeologů vidět ve skutečnosti. S výsledky „obvyklé“ archeologie je však nutné při experimentech počítat a vycházet z nich². Hlavním problémem a slabinou experimentální archeologie je, že lze dojít různými postupy ke stejným výsledkům. Kromě toho musíme mít stále na mysli, že experimenty vykonávají dnešní moderní lidé s odlišnými znalostmi, poznatky a zkušenostmi, které se značně liší od těch, které měli naši dávní předkové. Z toho důvodu je velmi těžké jednoznačně a přesně určit, jaký postup byl běžně používán v dávné minulosti.

Z toho důvodu se ukazuje v řadě případů jako velmi přínosná pro obě dvě vědecké disciplíny úzká spolupráce archeologie a etnologie. Tzv. etnografické paralely umožňují archeologickému výzkumu „oživit“ němé artefakty pravěkých kultur. Především venkovské prostředí dlouho uchovávalo a konzervovalo mnohé ze středověkého způsobu života, což se často zdůvodňuje sepětím člověka s půdou a přírodou. Etnografie doplňuje znalosti archeologie o stavební dispozici vesnice, o vzhledu vesnického domu a též s předměty každodenní potřeby při rozboru hmotné kultury.

Při rozboru předmětů každodenní potřeby a vlastního archeologického materiálu je etnologie a etnografie důležitá ze tří hledisek³ :

- Pomáhá při určení a interpretaci nalezených předmětů, které se dnes už běžně neužívají.
- Nutně se k ní archeologové obracejí při kompletaci fragmentů archeologických nálezů objevených pouze ve zlomcích, při jejich rekonstrukci, doplnění i při následné

2 UHLIAROVÁ, Denisa. Simulácia návratu do minulosti. Bratislava, 2009. 51 s. Bakalářská práce. Univerzita Komenského v Bratislave.

3 MĚCHUROVÁ, Zdeňka. Ze všedního života středověké vesnice : Přínos etnografie ke studiu zaniklých středověkých vsí.. In KRÍŽOVÁ, Alena; VÁLKA, Miroslav. Středověké a novověké zdroje tradiční kultury. Brno : Ústav evropské etnologie., 2006. s. 9-26.

interpretaci funkce.

- Celkem bezmocná by byla archeologie bez možnosti etnografického porovnání při doplnění a rekonstrukci předmětů či jejich částí z organických materiálů, jako např. dřevo, textil a kůže.

Při rekonstrukci vývoje tradiční lidové kultury jsou vedle hmotných artefaktů nezastupitelné ikonografické doklady. Jejich relevantnost vzrůstá směrem do minulosti, kde ubývá dostatek dochovaných písemných dokladů, a tak se musí etnologie opírat o ikonografické prameny nebo archeologický materiál. Obrazové doklady různých dob a původu nám umožňují rekonstruovat jevy každodenního života. Z nich můžeme poznávat nářadí zemědělců i řemeslníků, stavební konstrukce, kompozici a částečně i střih oděvu, výjevy z oblasti společenského života i projevy duchovní kultury. V rámci středověkých biblických scén se projevují artefakty a jevy dobového života, protože jejich středověký tvůrce neznal pojem historické autentičnosti. Proto je třeba historický materiál podrobit ověření a určit stupeň věrohodnosti a využitelnosti při rekonstrukci kulturního vývoje anebo geneze jevů.⁴

Pokusy téměř vždy souvisí s pobytem v přírodě, protože v minulosti stejně jako dnes příroda netvořila pouze okolí lidských obydlí, ale i zdroj potravy a surovin. Experimentální archeologie je tedy i vědecká metoda, která pomáhá objasnit např. schopnosti a možnosti člověka žijícího v raném středověku. I když vzhledem k různým environmentálním aspektům nedopadnou všechny experimenty stejně, může být výsledkem usměrnění představ experimentátorů o dávném životě. Experimentální archeologii, jakožto metodě archeologie, při výzkumu v terénu významně pomáhají přírodovědné obory a přírodovědné moderní metody při zpřesnění datování. Nezbytnou je i spolupráce s antropologií při analýze lidských kosterních pozůstatků a paleozoologií při určování kostí zvířat jako kuchyňského odpadu, což jsou mnohdy početné samostatné a ryze speciální soubory v rámci získaného archeologického materiálu. Bez zapojení historie a archivnictví, stejně jako všech pomocných věd historických se příprava archeologického výzkumu ve středověké lokalitě snad ani nedá naplánovat.

Při experimentální archeologii je zásadním pojmem „pokus“ anebo „experiment“, což chápeme jako záměrně vyvolaný proces v relativně přesně kontrolovaných podmínkách, který slouží k získávání nebo ověřování zkušeností, poznatků, vědeckých tezí a hypotéz. Lidské

---

4 VÁLKA, Miroslav. K ikonografii středověké vesnice : První poznatky z etnologické analýzy nástěnných maleb v Porta Aquila v jihotyrolském Tridentu. In KRÍŽOVÁ, Alena; VÁLKA, Miroslav. Středověké a novověké zdroje tradiční kultury. Brno : Ústav evropské etnologie., 2006. s. 27-44.

dílo, s kterým experimentální archeologie pracuje, je však často složitější než příroda, a proto jsou některé experimenty ověřitelné (přesně opakovatelné za stejných okolností) jen problematicky. Experimentem však lze nejen vyvracet a potvrzovat naše domněnky, ale získávat i zcela nové poznatky. Experimentem lze nazvat situaci, kdy pozorovatel kontroluje nějaký objekt nebo na něm sám provádí zásahy a srovnává výchozí a změněný stav objektu. Velkým přínosem „experimentu“ bývá ověřování výrobní a funkční technologie artefaktů (uměle vyrobených předmětů).

Jeden z prvních doložených archeologických „experimentů“ vytvořil A. A. Rhode, jenž vyrobil na počátku 18. stol. repliku pazourkové sekery, aby tak podpořil svůj názor o lidském původu těchto artefaktů.

Pro experimentální archeologii je nezbytnou součástí i „rekonstrukce“, což znamená obnovení anebo napodobení dřívějšího nebo předcházejícího stavu, případně opětné sestavení, sestavení nebo uvedení do původního stavu či průběhu.

Neobejdeme se také bez „simulace“, již napodobujeme, případně předstíráme určité jednání nebo proces.

Stejně jako se neobejdeme bez „replik“, jejichž vlastnosti modelu odpovídají originálu tak, že je lze zaměnit, neboť k jejich vytvoření sloužil jako předloha nějaký originál. Synonymem slova „replika“ je totiž „kopie“.

Význam experimentu při poznávání historie si uvědomovali mnozí. Jedním z nich byl známý český spisovatel Eduard Štorch⁵, který jako pedagog usiloval o spojení školy s pobytem dětí v přírodě. Vedle činnosti pedagogické se zajímal i o etnografii a o archeologii. Bojoval také za reformu vyučování dějepisu. Chtěl, aby se žáci neučili jen strohá fakta a letopočty, ale aby poznávali celkový život dané doby. Odbornými kruhy však nebyl přijat, neboť nedokázal oddělit populárně naučnou a beletristickou složku od čistě odborných faktických poznatků.⁶

Na tyto snahy navázal např. oddíl, jehož vedoucí se snažili o relativně kvalitní nápodobu doby bronzové, dokonce i ve spolupráci s archeology a historiky. Tím oddílem byl oddíl Mamuti, jenž byl založen 15. 1. 1980, avšak prvotním podnětem k jeho vzniku byl již úspěšný tábor keramických kroužků Domu dětí a mládeže Prahy 7 v létě roku 1979. Tři zakladatelé oddílu, manželé Helena a Jiří Červinkovi a Ladislav Tintěra, byli jedněmi z

---

5 Žil v letech 1878 - 1956

6 Eduard Štorch. In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 20. 9. 2005, last modified on 5. 5. 2011 [cit. 2011-05-17]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Eduard_%C5%A0torch>

prvních, kdo v Československu zvolili experimentální archeologii jako hlavní náplň činnosti dětského oddílu. Ve vedení oddílu je nyní již třetí generace vedoucích a oddílem prošlo za ta léta již přes 200 dětí. Kromě hlavní náplně, experimentální archeologie, se zmíněný oddíl zabývá též turistikou, tábornictvím, poznáváním a ochranou přírody. Nevyhýbají se ani méně běžným činnostem, např. speleologii či bitevním výpravám.

Ve spolupráci s archeology se podařilo postupem času vytvořit širokou nabídku experimentálních činností, které jsou pro děti - členy oddílu prakticky uskutečnitelné a zvládnutelné, a tak Mamuti vyrábějí a vypalují keramické nádoby, zhotovují kamenné nástroje - štípáním z pazourku, broušením a vrtáním z metamorfovaných břidlic, tkají na replikách pravěkých stavů či na karetkách, pletou na rámu a rostlinnými barvivy barví oděvy a jejich doplňky. Mamuti se zabývají i zpracováním kovů - získávají je z rudy, odlévají do forem, či tvarují tepáním, stranou nezůstává ani pravěké vaření, resp. strava z přírodních zdrojů nebo též výroba pravěkých hudebních nástrojů. Po získání zkušeností dvacetiletou praxí v experimentech jsou výrobky velmi často téměř k nerozeznání od pravěkého originálu. I proto se mohly některé výsledky Mamutů využít v rámci výzkumů profesionálních archeologů - připomeňme například čtrnáctidenní obývací experiment slovanského domu v pravěkém skanzenu v Březně u Loun⁷ v roce 1985, pěstování pšenice dvouzrnky na žďářeném pozemku (1985) či výzkum mikroklimatu jeskyní v Českém krasu (1995).⁸

Dalším příkladem experimentální archeologie jsou archeoskanzeny či archeoparky.

U nás lze navštívit např. Archeopark Prášily⁹, jenž je zaměřen na ukázkou života našich předků - Keltů, tzn. dobu laténskou (6. - 1. st. př. n. l.), případně Villa Nova Uhřínov¹⁰, který se snaží přiblížit středověkou kolonizační vesnici.

---

7 Ojedinelý soubor rekonstruovaných pravěkých a raně středověkých obydlí a technologických zařízení, vzniklý jako výsledek dlouholetého odborného archeologického experimentu.

8 Mamuti : Oddíl experimentální archeologie [online]. [cit. 2011-05-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.mamuti.cz/>>.

9 Archeopark Prášily [online]. 2000 [cit. 2011-05-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.archeoparkprasily.cz/>>

10 Villa Nova Uhříněves [online]. [cit. 2011-05-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.villanova.cz/>>

3 SUBKULTURA

Částí *subkultury*, které se chci věnovat, je living history. V této práci je tedy nejprve zapotřebí charakterizovat, co pojem *subkultura* znamená. Přesné a jednoznačné vysvětlení pojmu *subkultura* zatím nebylo vytvořeno. Pojem byl poprvé použit ve 40. letech 20. století v několika významech ve společenských vědách. Obvykle bývá vymezován pro označení dílčí kategorie uvnitř širší kultury. Stejně tak je používán i ve významu „*kontrakultura*“, tedy *subkultura* negující některé hodnoty dominantní kultury a vstupující s ní do konfliktu.

Zřejmě nejstarší charakteristiku pojmu *subkultura* vytvořil v roce 1947 Milton Gordon: „*pododdělení národní kultury, složené z kombinace sociálně situačních složek, jako je třídní status, etnický původ, městské nebo venkovské osídlení a náboženská příslušnost, které tvoří svou kombinací fungující jednotu, jež integračně upevňuje na ní se podílející jedince.*“

Podle Gordona je subkulturou jakékoliv společenství lidí, charakterizované určitými společnými znaky uvnitř vyššího celku.

"*Podkultura: sociální, etnická, regionální či ekonomická skupina, která vykazuje specifické vystupování, jímž se liší od ostatních členů společnosti nebo od širší kultury,*" tak zní definice online slovníku Merriam-Webster.

Výraz "subkultura" je někdy podvědomě spojován s pojmem underground či ilegalita. Okrajové komunity, které pěstují svou rozdílnost oproti většině, existovaly vždy. Francouzský sociolog Michel Maffesoli dodal na konci 80. let 20. století klasické definici výrazu nový smysl, když ve své knize *Čas kmenů* : úpadek individualismu v postmoderních společnostech vytvořil výraz "*městské kmeny*". Dílo poskytuje nový pohled na tento fenomén: i když jev vzniká z individualistických důvodů, přičlenění k městským subkulturním skupinám aktivuje přirozený sklon k znovu navrácení do kmenového zřízení. Je čím dál tím patrnější, že tolerance skupin s odlišným životním stylem, oblečením, hudebními preferencemi, atd. se přesunula z výjimky na normu.¹¹

F. H. Tenbruck prosazoval, aby termín *subkultura* byl nahrazen pojmem „*dílčí kultura*“, čímž by byla lépe vyjádřena kulturní sounáležitost mládeže s celou společností.

T. H. Holmes (1988) stručně a výstižně *subkulturu* definuje jako „*skupinu, která je součástí širší kultury, ale má své odlišné normy, hodnoty a životní styl*“.

R. R. Bell chápal *subkulturu* mládeže „*jako relativně koherentní sociokulturní*

---

¹¹ ŠCHIOPU, Mádálina, *Subkultura vystupuje na povrch*. Presseurop [online]. červen 2009, 0, [cit. 2011-04-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.presseurop.eu/cs>>.

soustavy, které v rámci společnosti představují svět sám pro sebe“.

Podle Antropologického slovníku „*je subkultura oddělená část dílčí kultury, vyčleňovaná podle formální specializace, tedy ve shodě se sociální pozicí skupiny lidí, kterým je tato část kultury vlastní, v systému sociálního organismu. Je to taková skupina lidí, která nemůže existovat odděleně od ostatních částí sociálního organismu. Do subkultury náleží vlastní životní styly, hodnotová měřítko, komunikační formy, žargony atd., vyvíjí vlastní mody a estetické formy vyjadřování z hlediska neoficiálních skupin a proudů. Představuje ve svých rozmanitých formách duchovní a morální identitu především okrajových skupin nebo outsiderů společnosti. Důležitým znakem subkultury je zřetelné odlišení od dominantní kultury. Subkultura, která vytváří a reprodukuje normy a hodnoty ostře kontrastující s analogickými normami a hodnotami dominantní kultury, se nazývá kontrakultura.*“¹²

S ohledem k tématu práce, tzn. living history, můžeme tedy říci, že *subkultura* v tomto kontextu znamená osobitou menšinovou kulturu v rámci kultury většinové. Může však též znamenat *subkulturu*, která vědomě pěstuje sama sebe. Má sklon se vůči svému okolí vymezovat i vyhraňovat, proto se dají zdůraznit určitá specifika, která tvoří povahu a převažující trend takové minoritní kultury. Reakce na hlavní trend často vytváří další proudy uvnitř, mírně odlišně zaměřené, které posléze mohou vést k vydělení takového proudu ze subkultury původní. *Subkultura* může být také tvořena svazkem nezávislých proudů, které si neprotiřečí. Z přirozené lidské potřeby úcty a uznání vyplývá touha začlenit se do určité *subkultury*. Nežádka právě tehdy, klade-li tato *subkultura* důraz na vlastnosti či schopnosti, které dotyčný nemá (právě proto mu imponují). O takovém člověku se hovoří jako o "wannabe" (česky "rádoby") a jde o běžný průvodní jev existujících *subkultur*.

Dá se říci, že příznivci living history jsou společenstvím lidí, pro něž jsou charakteristické určité znaky (hodnoty, symboly, chování, zvyky, vzhled) uvnitř širšího kulturního rámce, do něhož patří. *Subkultura* záměrně udržuje svou odlišnost vůči dominantním normám, z nichž některé zcela vědomě neguje. *Subkulturu* lze smysluplně vymezit a pochopit pouze ve srovnání s hodnotami, chováním a životním stylem převládajícím v dominantní kultuře, jíž je *subkultura* součástí. Čím komplexnější je kultura a čím diferencovanější je populace, tím pravděpodobněji vznikají různé *subkultury*. Vedle specifického životního stylu a svébytné kultury si *subkultury* - včetně living history - vytvářejí i osobitou symboliku a jazyk. *Subkultury* mají významný hodnotový potenciál, avšak

¹² MALINA, Jaroslav, et al. Antropologický slovník [online]. Brno : Ústav antropologie, 2009 [cit. 2011-04-30]. Dostupné z WWW: <<http://is.muni.cz/do/1431/UAntrBiol/el/antropos/slovník.html>>.

omezené možnosti, přesto ožívují majoritní kulturu o nové neotřelé hodnoty a vzorce chování. Bývají také podhoubím nových kulturních a sociálních trendů, které se mohou uplatnit v pozdější době. *Subkultura* a její tolerance společností je v důsledku ukazatelem vyzrálosti demokracie a tolerance ve společnosti.

Subkultury jsou typické zejména pro mládež, proto bývá většina *subkultur* generační záležitostí. Mladí lidé totiž mají silnou potřebu identifikovat se s něčím a současně se vůči něčemu jinému vymezit. Podle *T. Parsonse* „je funkcí *subkultury* mládeže usnadnit přechod z dětství do plné dospělosti.“ *S. N. Eisenstadt* chápe *subkultury* jako přirozený jev v období „socializace“ dospívajících. Toto přechodné období je charakteristické vznikem skupin vrstevníků uspokojujících potřeby dospívajících. Podstatným momentem pro utváření životního stylu je prožívání skutečnosti *tady a teď*. Je výrazem hledání plnohodnotného života v reakci na usedlý a stereotypní život „konzumní“ majority. *Subkultury* tvoří přirozené prostředí na pozadí skupin vrstevníků a mohou poskytnout dočasný azyl v období vnitřního hledání jedince. V *subkulturách* vzniká ideové paradigma, v němž se jedinec vytváří hodnoty, postoje a vztahy k okolnímu světu a k sobě samému. Míra subkulturní identifikace je rozdílná, důležitá je zejména u uzavřených a ortodoxních skupin. Lidé se tam pak ocitají v různých rolích, které hrají.

Hodnoty, kterými je daná *subkultura* determinována a vymezena jakožto odlišná, mohou být například estetické, politické, sexuální nebo jejich kombinací. Pro *subkultury* je charakteristické, že se vymezují vůči širší, dominantní kultuře odklonem od majoritních myšlenkových, kulturních a politických proudů, ale i vnějškově prostřednictvím životního stylu a specifického odívání. Životní styl odpovídá deklarované odlišnosti a vlastním subkulturním hodnotám. Pro *subkulturu* platí, že jedinec nemusí být jejím členem do konce života, neboť většinou jednou přijde a jednou z ní zase odejde.

Subkultury se často vyznačují tím, že se jejich člen stýká s lidmi stejné *subkultury*, obléká se podle *subkultury*, užívá jazykové – nejčastěji slangové výrazy, vyznává určitý způsob trávení volného času atd. Některé *subkultury* se ale realizují pouze v oblasti volného času svých členů, což je případ i zmíněné *living history*.

Sounáležitostí s určitou *subkulturou* lidé řeší problém vlastní identity, pocit vyhraněnosti či vymezení („my x oni“ -> moje *subkultura* – to jsme „my“ a vs. lidé, co do ní nepatří – „oni“), dobrý pocit ze spoluvytváření činnosti a ze členství uvnitř *subkultury* i ze svého uplatnění.

Subkulturou tedy vlastně míníme kulturu dílčí skupiny, která se odlišuje od převládající „*oficiální*“ kultury. Příslušníci skupiny se mohou od většiny odlišovat sociálním postavením, původem, věkem, povoláním, regionem... Nikdy není zcela izolovaná od dominantní kultury. Každý jedinec může patřit do více subkultur.

V procesu hledání smysluplných hodnot a úsilí o hlubší poznání vnitřního života nebo vztahu mezi lidmi se oživil i zájem o dávnou minulost. Také living history je proto tedy jednou z mnoha *subkultur* společenství lidí, pro které jsou charakteristické určité znaky (hodnoty, symboly, chování, zvyky, vzhled...) uvnitř širšího kulturního rámce, do něhož patří.

4 HISTORICKÝ ŠERM

Historický šerm je zájmovou aktivitou, jíž se věnují lidé ve svém volném čase. Jsou to nadšenci, kteří „kamarádí“ s historií, proto ji chtějí co nejdůkladněji poznat a proniknout do ní. Aby získali co nejdůkladnější objektivní pohled, zabývají se nejen studiem historických pramenů, ale i celé materiální kultury vybraného období. Usilují o rekonstrukci nejen šermu, ale obvykle i životního stylu v jeho původní autentické podobě. Ve většině případů své výsledky skupina nějakým způsobem prezentuje. Zprvu většinou ze zájmu a z entuziasmu jen tak pro radost; dříve či později je však tento přístup přestane uspokojovat, a tak začnou s více či méně profesionální veřejnou prezentací vystupovat pro diváky. Určitým předznamenáním budoucích vystoupení bývají setkání vyznavačů historického šermu na různých improvizovaných bitvách. Protože se primárně jedná o zájmovou aktivitu, hraje v ní klíčovou úlohu funkce odpočinku a zábavy.

Amatérský historický šerm je zaměřen na zobrazování způsobu boje, ale také životního stylu vybrané historické epochy formou představení pro diváky. Jeho aktéři k tomu používají vybavení (především zbraně a dobové kostýmy), kterými se stylizují do určitého slohového období.

Aktivity skupin historického šermu lze nazvat „hrou na minulost“. V rámci této činnosti se aktéři snaží „rekonstruovat“ způsob života našich předků v dávných dobách vytvářením jakési iluze scénickou stylizací šermířského bojového umění v odpovídajících dobových kulisách. Tyto iluze jsou vytvářeny na základě osobních, mnohdy i značně subjektivních představ o způsobu života v minulosti, které vycházejí se studia historie a zdůrazňují především vizuální stránku, a proto jsou historické reálie upravovány pro potřeby jevištního vyjádření.

Amatérská skupina šermu představuje klasickou zájmovou skupinu. Tzn., že její členové se sdružují za účelem trávení volného času aktivitou, která je jim společná. Členství v takové skupině není limitováno pohlavím, věkem, etnickou příslušností ani profesním zaměřením nebo náboženským vyznáním. Kritériem je pouze společný zájem a cíl i způsobilost k jeho realizaci.

V současném pojetí historického šermu v Čechách se vyskytuje mnoho styčných bodů se šermem sportovním a scénickým.

Málokdo patrně ví, že začátek zárodků zájmu o historický šerm lze najít již v roce 1953, kdy se v Hudebním divadle v Karlíně začala připravovat inscenace Nezvalových

Mušketýřů. Profesor DAMU Svatopluk Skýva (desetinásobný mistr republiky v šermu šavlí a trenér Riegelu¹³) byl pověřen choreografií šermířských klání. Spolu s JUDr. Janem Černohorským přivedli na jeviště osm šermířů a zapojili je do představení. Představení se hrálo dvě sezony.

Teprve pak následovalo období příprav na zájmový historický šerm.

Skutečný počátek tohoto zájmového oboru se dá zaznamenat přibližně kolem roku 1957¹⁴. Podle jiných zdrojů vznikla myšlenka na vzkříšení historického šermu až počátkem roku 1960¹⁵. První skupinou SHŠ byla skupina Mušketýři & Bandité. Tato skupina vznikla ve sportovním oddíle TJ Baník Praha (Riegel), a tak není divu, že jejími iniciátory i protagonisty byli zkušení sportovní šermíři. Mistr šermu, JUDr. Jan Černohorský, si v oddíle vybral schopné členy, kterým byly vybrány z divadla Čs. armády na Vinohradech kroje odpovídající době „Tři mušketýři“. Dr. Černohorský prostudoval historické prameny s pojednáním starých mistrů a na základě svých bohatých šermířských zkušeností připravil a nacvičil rekonstrukci utkání ve stylu šermu 16. - 17. století s použitím různých útočných i obranných prostředků. Dne 29. června 1960 poprvé vystoupili kostýmovaní šermíři na nádvoří Vojenského historického muzea na Hradčanech. Cílem akce bylo vzkříšení zapomenutého umění starých mistrů z 16. a 17. století, dále snaha prakticky oživit zájem návštěvníků muzea o vystavené chladné zbraně, a zároveň tak přilákat zájemce do řad sportovního šermu.

V téže době se dalo setkat s nácivkem historického šermu i v pražském šermířském oddíle tehdejšího Spartaku Stalingrad ve vinohradské sokolovně.

Vedle zmíněného Dr. Černohorského byl významným zakladatelem historického šermu zkušený sportovní šermíř, pplk. Eduard Wagner, který v letech 1945–1955 působil ve Vojenském historickém muzeu jako vědecký pracovník. Mimo své činnosti v husitském oddělení měl na starost sbírku sečných zbraní. Byl odborným poradcem spolu s Dr. Durdikem při natáčení Vávroy husitské trilogie (1954–1956). Pplk. Wagner byl zastáncem věrohodnosti, přesvědčivosti, a proto záhy vytýkal první skupině historického šermu převahu divadelního přístupu a nedostatek historické pravdivosti.¹⁶

Přesto však svým vystoupením odstartovali Mušketýři & Bandité v Čechách a na

---

13 První český šermířský klub Riegel (TJ Baník) byl založen roku 1902. K dnešnímu dni tedy existuje již více než 100 let a je nejstarším dosud činným šermířským klubem v České republice. Český šermířský klub Riegel [online]. 2009 [cit. 2011-05-20]. Dostupné z WWW: <<http://riegel.militaria.cz/>>.

14 Historický šerm. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 28. 7. 2006, last modified on 10. 5. 2011 [cit. 2011-05-21]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Historick%C3%BD_%C5%A1erm>.

15 KŘÍŽEK, Leonid. Historický šerm v Čechách. *Bojová umění*. 2009, 7, s. 24-29. Dostupný také z WWW: <<http://bojovaumeni.cz/>>

16 tamtéž

Slovensku zárodek zájmu o soudobý historický šerm. Nutno připomenout, že k podobným rekonstrukcím dávných dob však již docházelo i v minulosti, a to hlavně v období romantismu 19. století.

Pro většinu lidí se stává historický šerm zálibou, koníčkem. Někoho obohatí jen na pár let, jiného na celý život. Jsou i tací, kteří se začnou tímto povoláním žít.

V České republice existuje vedle řady amatérských i několik profesionálních skupin historického šermu. Většina z nich úzce spolupracuje s uměleckými agenturami a účinkují hlavně ve filmech a muzikálech. Někteří profesionální umělci šermíři se dokonce sdružují. Jedním z příkladů je např. Česká asociace šermířů (CAHF¹⁷), která vznikla, jak praví její stanovky: „...za účelem dobrovolného sdružování šermířů, patřících ke špičce v oblasti historického šermu a kteří mají společné cíle a zájmy.“ Řádným členem se může stát šermíř (občan České republiky) dosahující vynikajících výsledků v oboru.¹⁸

K 15. 5. 2011 bylo v systému www.sermiri.cz registrováno 299 skupin.

V další nabídce se objevují školy šermu, mnohé slavnosti (např. Valdštejnské slavnosti), přehlídky, vystoupení na hradech a zámcích, aj.

Přestože historickým šermem u nás vše začalo, a vděčíme mu bezesporu o probuzení zájmu o minulost především u mladé generace, rozhodně se domnívám, že se nejedná o living history, i když se jí některé skupiny snaží svým pojetím přiblížit. Mezi skupinami panuje vzájemná řevnivost a spory nejen o prvenství, ale i o to jediné „správné“ pojetí šermu.

Původní myšlenka Eduarda Wagnera¹⁹ jsou patrně nejbližší společnosti, které rekonstruují dobové šermířské školy podle dochovaných manuálů. Znalost a praktická aplikace šermířských učebnic vydávaných od středověku až po 19. století podle mého názoru značně přispívá k vyšší kvalitě a historické věrohodnosti současného historického šermu.

Za dobu zhruba padesáti let, kdy existuje fenomén nepřesně označovaný za „historický šerm“, došlo k mnoha proměnám. Je otázkou, zda je výhodou či nevýhodou, že se stal z historického šermu nejenom fenomén šermířský, ale i podnikatelský. Proto je asi důvodem, proč se mezi skupinami zostřuje - beztak již od počátku existující - konkurenční boj.

---

17 Czech association of historical fencing

18 Viz. Kodex CAHF – příloha 13.3

19 WAGNER, Eduard. Středověk, doba předhusitská a husitská. Praha : Aventinum, 2006. 432 s.

5 LIVING HISTORY – OBJASNĚNÍ POJMU

„Živá“, „oživená“, „oživlá“, „žijící“ historie – to jsou výrazy, kterými se překládá „living history“ do češtiny. Pro tento poměrně mladý fenomén vlastně ani žádná přesná a vyčerpávající charakteristika neexistuje. Všeobecně se dá říci, že living history je aktivitou, která slučuje historické technologie, činnosti a odívání v interaktivní prezentaci obohacené o prvky duchovní a sociální kultury, nabízející účastníkům těchto aktivit pocit návratu v čase. Living history usiluje o co největší přiblížení k životu v určité historické době. Cílem „oživlé historie“ se stává historická věrnost představovaných postupů a užívaných předmětů od ošacení až po nástroje. Living history zahrnuje bohaté spektrum aktivit od řemeslné výroby kopií historických předmětů (zbraní i věcí tehdejší běžné potřeby) až k různým dobovým činnostem. Snaží se tak prakticky simulovat život v některé z historických epoch. I když se vždy nejedná o přímou rekonstrukci specifické historické události, je snahou docílení co největší věrohodnosti rekonstrukcí konkrétní historické události či období. Tato činnost může být využívána ke vzdělávání veřejnosti k partikulární oblasti historie, především však musí přinášet pocit uspokojení vlastním aktérům.

Spousta lidí zaměňuje living history s experimentální archeologií. Ta je vědeckou disciplínou snažící se doplnit mezery v našem poznání na základě experimentů. Jak říká „Wothan“ : „Je to snaha oživit kulturu (převážně hmotnou) našich předků do podoby, jakou si na základě soudobých poznatků představujeme.“²⁰

K častým omylům dnešní doby patří i zaměňování living history s historickým šermem. Je sice pravdou, že řada lidí věnujících se původně pouze historickému šermu časem dospěla k living history, neznámá to však, že lze oba pojmy ztotožnit. Living history se mnohem komplexněji zaměřuje na dějiny každodennosti našich předků v různých sociálních vrstvách a v různém prostředí, proto si všímá nejrůznějších, často mizejících nebo zapomenutých řemesel a činností, které naše předky živily a zaobírali se jimi.

Living history zaštiťuje mnohem více – nejrůznější řemesla, stavební techniky, odívání, vaření, napodobování různých rituálů apod. Nedílnou součástí jsou i různé experimenty, jejich výsledky se dokonce dají za jistých okolností publikovat v odborných statích.

---

20 TOMIČ, Ladislav. Vracejí život zaniklým časům. Živá historie. 2008, 1., 1, s. 64-67.

6 LARP

Motivací a inspirací k living history může být, a občas také bývá, příbuznost s LARPem, proto je nutno LARP charakterizovat.

LARP u nás začal profilovat jako společensky rozšířená zábava začátkem 90. let dvacátého století. Zkratka LARP pochází z anglického Live Action Role Playing, což ve volném překladu znamená "hraní rolí naživo". Jedná se o aktivitu pro volný čas, zaměřenou v podmínkách České republiky zejména na mládež a dospělé ve věku do 30 let, poskytující relaxaci a jistý únik od starostí všedního dne. Velké zastoupení mezi hráči mají studenti či absolventi středních a vysokých škol. Není to však bezvýhradným pravidlem, neboť při mnoha aktivitách se zúčastňují i starší lidé.

LARP je interaktivní hrou, ve které hráči přijímají herní identity vymyšlených postav a jednají jako tyto postavy v rámci imaginárního světa, jsou však determinováni i reálným prostředím. LARP je v podstatě tedy hrou odehrávající se ve dvou rovinách - v reálném prostředí skutečnosti a imaginárním světě fantazie. Principem takových her je setkání především mladých lidí, kteří si mezi sebou rozdělí všechny úlohy a tyto role se hráči snaží co nejvěrněji hrát. Jejich postavy, které hráči představují, pak mezi sebou komunikují, dochází k interakci, konfliktům, vyjednávání a finálním produktem je pak zábava a příjemné vzpomínky na celý život. Role, jejich ztvárnění a princip hry si někdy určují hráči sami, často je však dostávají přiděleny organizátory, kteří jsou autory námětu, hlavní linie příběhu a nejdůležitějších zápletek. Obvykle bývá hlavním tvůrcem jedna nebo více osob.²¹

Oproti divadlu však nehrají hráči pro diváka, ale pro sebe samé a své spoluhráče. Každá postava má vytvořený charakter, podle kterého za ni hráč jedná, a své herní cíle, kterých se v rámci této role snaží dosáhnout. Vzájemnými rozhovory, interakcí a hereckou improvizací pak hráči společně rozvíjejí příběh, kterého jsou jejich postavy součástí. Rozuzlení celého příběhu obvykle není pevně stanoveno a je tedy zcela na hráčích, jak se rozhodnou herní situace ve svých rolích vyřešit.

---

21 Příklady organizátorů:

Court of Moravia [online]. 2004 [cit. 2011-05-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.courtofmoravia.com/>>

Mad Fairy o.s. [online]. 2009 [cit. 2011-05-14]. Mad Fairy. Dostupné z WWW: <<http://www.madfairy.cz>>

Prague by night [online]. 1999 [cit. 2011-05-14]. Klub Prague by Night. Dostupné z WWW:

<<http://www.praguebynight.eu/>>

a další jednotlivci i sdružení.

Tyto hry v podstatě simulují papírové RPG (Roleplaying Games, neboli her na hrdiny) typu Dračí doupe²². Liší se jen v míře realističnosti herního chování – to, co hráč při hraní stolního RPG popisuje, v případě hraní LARPU skutečně dělá. LARP pozitivně podporuje rozvoj sociálního citění, komunikačních schopností, fyzické kondice, zodpovědnosti a schopnosti "postavit se na vlastní nohy". Stejnou měrou pak také slouží k odpočinku, vytváření nových přátelství, podporuje tvořivost, smysl pro fair play a dá se považovat za jistou formu kognitivní terapie.

Spektrum LARPů, které se u nás i ve světě hrají, je široké a navzájem se mohou jednotlivé LARPy diametrálně lišit svým námětem, žánrem, počtem účastníků, délkou trvání, herními pravidly či prostředím samotné hry. Zejména ve Skandinávii má LARP i vzdělávací funkci, neboť je běžnou součástí výuky ve školství.

Na LARPy lze nahlížet jako na pohybovou, dramatickou či zážitkovou činnost. Tyto prvky jsou zastoupené v každém LARPU, ale jejich míra a vzájemná vyváženost se liší.

Speciálním druhem LARPU jsou takzvané "bitvy", které na rozdíl od plnohodnotných akcí jsou organizačně jednodušší a bývají podle názvu spíše zaměřeny na boj rozdílných stran (zlo proti dobru, křižáci proti husitům atd.). Při těchto hrách je kladen důraz nejen na strategii a taktiku, ale i na vztahy mezi účastníky a smysl pro čestnou hru v duchu fair play.

Zážitek ze ztvárnění role někoho jiného je v první řadě prostředkem pro poznávání sebe sama. Experiment v rámci rolí může posilovat či upevňovat globální sebehodnocení, umožňuje zlepšení pohledu na své „ego“, osvojování sociálních a komunikačních dovedností, poznávání nových sociálních situací a jejich zkoušení „nanečisto.“ Prostřednictvím hraní rolí se nabízí možnost odpočinku od běžného života, hry jsou seberealizací, odreagováním a prostorem pro katarzi. Vedou hráče i k přijímání zodpovědnosti za svá rozhodnutí.

Vůbec nezáleží na tom, jaké mají lidé zkušenosti, věk či fyzickou kondici, pokud se rozhodnou navštívit některý z LARPů, mohou tak učinit i v roli nezúčastněného diváka, pozorovatele, případně tam jezdit jen jako fotografové zaznamenávající jejich průběh.

---

22 Nejrozšířenější stolní RPG hra u nás, jejímž principem ve stručnosti je prožívání a slovní popisování činů určitých herních charakterů v imaginárním světě. Hráči představují jednotlivé postavy, které v rámci světa ztělesňují, hru pak řídí tzv. Pán jeskyně, což je hráč, který vymýšlí příběh, ovládá děj a postavy hraným příběhem provází – v některých hrách se těmto hráčům říká výstižnější Storyteller – vypravěč (MACEK, David. LARP – NOŠENÍ „MASKY“ A JEJÍ DŮSLEDKY PRO ADOLESCENTY. Brno, 2009. 56 s. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.)

Obdobně jako hráči jiných her a různých podobných zájmových aktivit vytvářejí také hráči LARPů určitou komunitu s některými znaky subkultury, a tvoří tak zároveň jednu z forem subkultury mládeže. Společným znakem hráčů LARPů je však nejčastěji zájem o sci – fi či fantasy v nejširším slova smyslu, a proto je pro ně příznačné užívání specifického jazyka.

7 PŘÍKLADY SKUPIN HISTORICKÉHO ŠERMU

V následující části chci představit jako vzorek několik z mnoha desítek známých českých skupin historického šermu. Jejich výběr nebyl nahodilý. Stejně jako u následujících skupin living history vycházím ze své osobní znalosti a zkušenosti, zároveň však také usiluji o žánrovou pestrost a zastoupení různých regionů z celé České republiky.

Při svém zkoumání jsem kombinoval zúčastněné pozorování a vlastní aktivity s řízeným rozhovorem a internetovými stránkami sledovaných skupin.

7.1 BEROUNŠTÍ MĚŠŤANÉ - *Bürgerschaft von Beraun*

BEROUNŠTÍ MĚŠŤANÉ²³ jsou poloprofesionální až téměř profesionální šermířskou skupinou, která existuje a vystupuje se svými pořady již od roku 1990. Sami sebe dokonce prezentují jako „studio“. Od roku 1991 pracují mimo jiné podle šermířských škol „Slobodného šermiarského majstra“ Ing. Petera Kozy. Spolupracují též s uznávanými odborníky jako je Petr Vytopil nebo Petr Žákovský. S Romanem Vaverkou spolupracovali na „oživení“ technik rukopisu z konce 13. století. Zabývají se především tzv. německou šermířskou školou, „bojovými technikami raného středověku“, dále pak bojem beze zbraně – „pouličním bojem“ a dalšími šermířskými „školami“: především italskou, španělskou a francouzskou, bojem evropskou a orientální šavlí i obrannou střelbou ze současných zbraní.

Mimo svých představení nabízejí členové skupiny²⁴ využití svého umění v divadle a filmu; zároveň však v jejich nabídce nechybí ani výuka šermu pro jiné umělce, šermíře či různé amatérské zájemce. Kromě toho se věnují předváděním historického a scénického šermu, obléhacích strojů a obléhací techniky, palných zbraní, plivání ohně, fakírských i kejklířských kousků, tance, starých řemesel, dobové poezie a dobových divadelních her, lidových a vánočních zvyků. Realizují dobrodružné hry a team building, stylové hostiny, noční ohňové show, stará řemesla, bitevní scény, retro večírky - mafie 30.let, James Bond, ohňostroje...

Období a témata, jimž se skupina věnuje, jsou velmi různorodá a rozmanitá: např. Slované od osmého století po vznik českého státu, husité, rytíři, měšťané z počátku

---

23 Berounští měšťané [online]. 1994 [cit. 2011-05-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.berounstimestane.cz/>>

24 Celkový počet : 15 členů, z toho 4 ženy.

patnáctého století a „lancknechti“ - vojáci z počátku šestnáctého století. Dále připravují i pořady z období antiky, Aztéků a „conquistadorů“, „Rudolfínské renesance“, baroka, „Divokého západu“, „mafie“ (30. let 20. století), i přestřelky a akční scény s moderními zbraněmi a mnoho dalších aktivit.

Jak vidno Berounští se nesespecializují na jedno konkrétní období, ale mají spektrum svých aktivit velmi široké, z čehož ale jasně vyplývá, že se nemohou věnovat žádnému období s takovou detailností jako skupiny a sdružení věnující se living history. Jejich činnost se mi jeví jako komerční. Říkají o sobě : „Velké jméno skupina mezi svými příznivci získala stavbou choreografií pro bitevní a dobývací scény. Také pak netradičním, ale historicky velmi věrným pojetím svých pořadů.“ Ačkoliv chápu, že ve svých řadách mají zkušené členy, kteří se specializují na určité období, je otázkou, zda se dá tolik aktivit stihnout na odpovídající úrovni, a čemu lze říkat „historicky věrné“.

7.2 REVERTAR

Skupina historického šermu REVERTAR²⁵ byla založena v roce 1995²⁶. Slovo „Revertar“ je z latiny a znamená „vracím se“. Volně přeloženo může znamenat též „návrat“ . Domovským hradem skupiny je sice hrad Malenovice, ale svá vystoupení již předvedla na Zvíkově, Valdštejně, Svojanově, Buchlově, Sovinci, Velharticích, Budyni nad Ohří a na mnoha dalších místech po celé České republice i v zahraničí (Slovensko, Polsko). Pravidelně se zúčastňuje přehlídek skupin historického šermu na Devíně a v Jeseníku a pořádá každoročně i svůj vlastní šermířský festival pod názvem „Zkřížené meče“. Často také vystupuje ve Zlíně a okolí na charitativních akcích.

Erb skupiny je volnou variací na hvězdu pánů ze Šternberka, kteří byli posledními urozenými majiteli malenovického panství. Latinský nápis na skupinové korouhvi zní „Malum aureum“, což česky značí „Zlaté jablko“. Jde o původní historický název vsi ležící dříve na místě dnešního krajského města Zlín.

Tato skupina historického šermu se zaměřuje na období vrcholné gotiky a svá

---

25 Členy SHŠ je sedm žen a 14 mužů ve věku od 14 do 47 let. Převládají „třicátníci“. Většinou bydlí na Zlínsku.

Pouze jedna členka má trvalé bydliště v Juru u Bratislavy. Kromě členů mají sedm „lidí kolem“ - z toho tři ženy, kteří s nimi spolupracují nepravidelně, případně jim poskytují zázemí.

26 Skupina historického šermu Revertar [online]. 1995 [cit. 2011-05-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.revertar.cz/>>.

vystoupení zasazuje do období přelomu XIV. a XV. století. V soubojích užívá celou řadu chladných zbraní – od dýk přes tesáky a meče až po palcáty, sekery a kopí. Kostýmy vycházejí z dochovaných dobových pramenů. Šerm a také historizující dvorské tance jsou pro skupinu prostředkem k tomu, aby divákům atraktivním a poutavým způsobem předala příběhy vycházející ze skutečných událostí moravské historie. Příkladem tohoto přístupu je zejména vystoupení „Špinavci“, které podpořil i Kulturní fond města Zlína. V roce 2009 získala skupina 1. cenu a také cenu porotce – historika Petra Klučiny na celostátní šermířské soutěži Budyňská koruna za vystoupení "Bez hostinského". Od roku 2010 vystupují s představením „Suchý čert“.

Své aktivity neprezentují jen na veřejnosti, ale i na velmi pěkných www. stránkách. Podle mého názoru patří tato skupina ke špičkovým seskupením amatérského historického šermu a je pro ni příznačná snaha o historickou pravdivost a věrnost. V porovnání s předchozí skupinou Berounských měšťanů tato skupina nemá tak široký záběr ve své působnosti, právě proto působí věrohodněji. V žádném případě se však u ní nejedná o living history, neboť tím, že se věnuje SHŠ REVERTAR dvěma staletím, nemůže docílit přiblížení každodennosti tak, jak v minulosti reálně existovala.

7.3 ROTYKA

ROTYKA²⁷ vznikla v roce 1999. Většina členů²⁸ pochází z dnes již zaniklé skupiny historického šermu LA-MA, založené již roku 1992. Členové této skupiny historického šermu mají široký záběr od 1. až po 19. století; ponejvíce se však zabývají pozdní gotikou a obdobím třicetileté války. Na zmíněná období vlastní množství výzbroje a výstroje, včetně dobových stanů a různých typů chladných, střelných i palných zbraní. Specializují se též na historickou lukostřelbu, a to s luky, kušemi a praky.

Za další pozoruhodnou aktivitu skupiny nutno zmínit zejména výstavbu středověkého tvrziště či tábora, pravidelné pořádání šermířských plesů a organizaci několika historických bitev (např. na Vyšehradě, v Bechyni, Křešicích). Kromě domácích vystoupení mají také

---

27 Skupina historického šermu Rotyka [online]. 1999 [cit. 2011-05-19]. Dostupné z WWW: <<http://rotyka.wz.cz/>>

28 Skupina má 12 členů, z toho je jedna žena. Mezi členy nalezneme mj. 1 revizního technika výtahů, 1 úředníka.

zkušenosti s akcemi pořádanými v zahraničí: např. v Anglii, Německu, Polsku, Bulharsku a Itálii.

Při svých vystoupeních bojují s množstvím zbraní od dýk, tesáků a dřevěných holí, přes kopí, meče, sekery a palcáty, až po kordy a pistole. Součástí vystoupení může být i odborná přednáška o zbraních, zbrojích, vojácích a vojenské taktice od antiky až po napoleonské války, kterou přednášejí sami členové této skupiny historického šermu..

V jejich nabídce jsou jednak dílčí souboje typu hospodské rvačky, rytířského klání či půtek sedláků o krávu nebo s dlouhými holemi, jednak tam najdeme souvislá představení orientovaná na třicetiletou válku. Jedná se převážně o šermířské představení, v němž jsou jednotlivé souboje a rvačky spojeny krátkými divadelními scénkami v souvislý děj. Značně akční a divácky atraktivní scénář je zakončen hromadnou bitkou. Pořad trvá 15 – 20 minut, účinkuje v něm cca 9 osob. Pro ilustraci si přiblížme jedno z mnoha vystoupení. Děj nás zavádí do vojenského ležení krátce před osudovou bělohorskou bitvou. Vojáci se konečně dočkali dlouho zadržovaného žoldu, a tak pijí a užívají si života, aby zahnali obavy ze zítřejší bitvy, v níž mohou zemřít. Pořádek v ležení střeží císařská garda, jejímž úkolem je zabránit zakázaným soubojům a bitkám. Ani ona však nemá optimističtější vyhlídky na budoucnost, a tak obyčejně lidsky podlehne bezvýhodnosti celé doby. Nedivme se, že proto celé předvádění skončí divácky vděčnou pořádnou parádní bitkou všech protagonistů.

Součástí představení občas bývá i přiblížení života v rozsáhlém historickém táboře - vojenském ležení s ukázkami řemesel a dobového života. Na rozdíl od living history se však nejedná o vlastní prožitek, ale spíš inscenovanou hru pro diváky, pro veřejnost.

Pro zpestření také občas pořádají různé hry a soutěže jako např. hod kopím, sekerou, hvězdící, střelbu z vrhacích praků, různé druhy zápasů, středověký „fotbal“, společenské hry (drápky, vrhcáby, házení věnečky) atd.

Většina členů prošla důkladným šermířským školením, a tak nejen podle mého mínění patří ke špičce v českém i mezinárodním měřítku. Ačkoliv zbraně prakticky ovládají, určitou pochybnost vzbuzuje odborná kvalita přednášek o zbraních, vojácích a vojenské taktice, neboť při svých vystoupeních mohou mluvit o historii od antiky až po napoleonské války. Každopádně nutno ocenit jejich snahu popularizovat historii nejširší veřejnosti.

7.4 ŠERMÍŘSKÝ SPOLEK TÁBOR – TÁBORŠTÍ KUPCI

Tento spolek²⁹ byl založen v roce 1999. Sám název skupiny napovídá, že jsou z jihočeského Tábora. U zrodu skupiny³⁰ stálo pět mladých lidí, kteří se nadchli pro historický šerm a českou historii. Zpočátku se mužští členové věnovali pouze šermování a jezdili na rekonstrukce historických bitev. Postupem času se rozšiřoval okruh působnosti i o další zájemce. Zaslouhou Domu dětí a mládeže v Táboře funguje od roku 2002 dětský zájmový útvar Klub Robina Hooda pod vedením členů ŠST. V roce 2006 vznikla Táborská Garda, která je schopna samostatného vystupování na různých akcích. Tento kroužek je šancí pro mladší ročníky, kteří mají o scénický šerm, a vše s ním spojené, zájem, ale nespĺňují věkový průměr pro vstup do spolku. Od ledna 2005 členové spolku aktivně spolupracují se ŠKOLOU EVROPSKÝCH BOJOVÝCH UMĚNÍ - ARMA FERRE. V roce 2005 si také pozměnili své jméno z „*HISTORICKY – DIVADELNÍHO SPOLKU TÁBORŠTÍ KUPCI*“ na „*ŠERMÍŘSKÝ SPOLEK TÁBOR – TÁBORŠTÍ KUPCI*“. Stalo se tak v důsledku spolupráce se Šermířským spolkem Jeseník a dalšími obdobnými šermířskými spolky v ČR.

Skupina se stylizuje především do gotického období a v posledních dvou letech se začíná věnovat období renesance, do níž spadá i vystoupení v kostýmech „lancknechtů“.

Podobně jako mnohé další podobné šermířské skupiny se zúčastňují i TÁBORŠTÍ KUPCI největší „středověké“ bitvy v ČR v Libušíně u Kladna.

Skupina nabízí velmi rozmanité aktivity od šermířských scénických soubojů, akcí pro děti, přes vystoupení bubeníků, etnické a orientální tance, ohňovou show až k UV show založené na efektu UV světla. Domnívám se, že právě poslední zmíněná aktivita jasně potvrzuje, že se v žádném případě nejedná o skupinu living history.

7.5 REGO

Vrchlabská skupina historického šermu REGO³¹ začala psát svoji historii roku 1980.

29 Šermířský spolek Tábor - Táborští kupci [online]. 1999 [cit. 2011-05-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.taborstikupci.cz/>>

30 V letošním roce (2011) mají 9 členů, z toho 4 ženy. Věkový průměr této skupiny se pohybuje kolem 28 let. Ve skupině je 5 studentů, 2 technici, 1 pedagog volného času a 1 účetní.

31 V současnosti v ní působí 17 osob, z toho tři ženy. Nejstarší člen se narodil v roce 1952, nejmladší v roce 1992. Průměrný věk skupiny je 42 roků; je v ní 7 členů ve věku od 50 do 59 let. Kromě toho je zajímavé i profesní složení, neboť ve skupině působí 1 úřednice, 1 manažerka, 1 asistentka obchodní ředitelky,

Za dobu svého působení předvedla více než tisíc vystoupení, z toho asi polovinu na hradech a zámcích. Podle autentických zápisů uskutečnila první vystoupení 13.9.1982 (Studenec). V dalších letech se její členové zúčastnili pěti šermířských festivalů (např. Praha, Hradec Králové, Budyně). Sezónu každoročně začínají na Řípu a pak již pokračují v mnoha vystoupeních nejen v Čechách, ale i v zahraničí.

Skupina historického šermu³² se věnuje období gotiky a především třicetileté války. Svá vystoupení koncipuje jako ucelená představení s humorným podtextem. Dlouhodobým cílem je vystoupit na všech přístupných hradech a zámcích České republiky. Snaží se toho dosáhnout víkendovými výjezdy a týdenním letním turné. V minulosti již uspořádali několik bitev v Novém Městě pod Smrkem a ve Vrchlabí. Domovské působiště našli na hradě Pecka. Zde pořádají tradiční dobývání. Romantický a uzavřený komplex hradního nádvoří a zřícenin starého paláce poskytuje ideální prostor pro komponovaný program, předváděný za účasti spřátelených šermířských skupin. Vedle vlastního šermu se v poslední době začaly rozvíjet doprovodné aktivity pro obveselení vlastní i veřejnosti, jako jsou vystoupení „mužoretů“ (pánské mažoretky) či scénka s historickými „lyžníky“. Někteří členové se příležitostně věnují plivání ohně, chůzi po skle a jiným podobným kouskům. Velká část členů skupiny též hraje ve Vlasteneckém divadelním spolku, což s ohledem na tradice regionu nepřekvapí. Vzhledem k délce trvání prošlo touto skupinou mnoho členů. Dá se vysledovat i určitá rodová posloupnost a jisté rodové vazby, neboť zde najdeme mezi bývalými i nynějšími členy i manželské páry či rodiče s dětmi.

Tuto skupinu jsem si vybral právě proto, že porušuje vžitou představu o mladém věku členů SHŠ. Ačkoliv jsou mnozí její členové tzv. dříve narození, zaujme tato SHŠ vtipem, smyslem pro humor i elánem, a proto si zaslouží obdiv. Je patrné, že její členy tato činnost zajímá a baví, že v ní nacházejí seberealizaci. Možná, že to berou jako jednu z divadelně-ochotnických aktivit, které jsou v tomto regionu velmi hluboce zakořeněny. Na jejich velmi pěkných webových stránkách zaujme následující výstižný a o mnohém vypovídající názor : „Děti odrostly, existence zajištěna, sil neubývá, co dělat – třeba šermovat...“ Nevím, zda je přítomnost humoru vysvětlitelná i vyšším věkem, neboť smysl pro humor mají i mladí, ale rozhodně jim nechybí, a proto se neberou příliš vážně.

---

1 obchodník, 1 farář Církve československé husitské, 1 úředník živnostenského úřadu, 1 technik, 2 řidiči – zásobovači, 1 policista, 1 státní úředník, 1 vedoucí skladů a expedice, 2 studenti, 1 historik, 1 živnostník a 1 ředitel finančního úřadu.

32 Skupina historického šermu REGO z Vrchlabí [online]. 2003 [cit. 2011-05-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.rego.brbla.net/>>

8 SKUPINY A SDRUŽENÍ LIVING HISTORY

Následující sdružení a skupiny byly vybrány jako reprezentativní vzorek pro výzkum living history. Většina z nich byla zvolena na základě osobní zkušenosti, dobrých referencí, případně proto, že se mi ozvaly na moji internetovou výzvu na fóru livinghistory.cz.

8.1 CURIA VÍTKOV

Nejprve chci představit občanské sdružení Curia Vítkov³³, které je jedním z nejvýraznějších a nejpokročilejších v České republice.

Hlavní náplní činnosti občanského sdružení CURIA VÍTKOV³⁴ je praktické rekonstruování hmotné kultury z doby raně středověkého přemyslovského státu, vymezené aktuálně dobou panování Břetislava I. (1035) a počátkem vlády Přemysla Otakara I. (1198) – tedy především 11.-12. století. Členy sdružení jsou milovníci historie z celé České republiky, kteří se studiem historie a její veřejnou prezentací („oživováním“) zabývají především ve svém volném čase. Kromě budování velmožského dvorce a řemeslnické osady se věnují zejména výrobě replik oblečení, předmětů denní potřeby a rekonstruování a osvojování si různých výrobních technik. Zabývají se rovněž dobovým vojenstvím. Jedním z důležitých cílů sdružení je prezentace jeho práce směrem k veřejnosti: snaží se svojí činností podporovat cit a vztah k přírodě, úctu k rukodělné práci i vztah k historii a k vlastním historickým kořenům, chtějí divákům nabídnout i nové a nezvyklé zážitky a příjemně strávený volný čas.

Jak vyplývá z jejich stanov, vznikly jako jedna z prvních skupin již v roce 1999 a staly se vzorem mnoha dalším následovníkům. Ve svých stanovách zmiňují, že se chtějí podílet na vybudování repliky velmožského dvora z přelomu 12. - 13. století, neboť originál takové architektury se u nás bohužel nedochoval. Zároveň sdružení chtělo od samého počátku své existence provozovat i kulturně – naučné akce zaměřené na historii daného období, tzn. kulturou, řemesly, vojenským uměním aj. Sdružení usiluje o reprezentaci svého sídla a zvoleného období 1150 – 1250 i na jiných kulturních či naučných akcích.

Projekt "CURIA VÍTKOV" je pokusem o vybudování volné repliky venkovského

---

33 Curia Vítkov [online]. 1999 [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://curiavitkov.cz/>>.

34 V současné době (jaro 2011) má sdružení 15 stálých členů a 5 externistů. Profesionální zastoupení členů : např. akademické vědecké procese (2), pracovníci výzkumu, letecký inženýr, stavební inženýři – architekti, IT specialisté, technici v průmyslu, muzejní pracovníci, personalisté, policisté, úředníci, studenti aj. Poměr mužů a žen je 3 : 1 ve prospěch mužů. Členskou základnu tvoří lidé z celé ČR.

sídla velmože - kurie z 12. století. Nejedná se o rekonstrukci ve smyslu znovupostavení celého konkrétního sídlištního areálu, neboť pro to se nedochovaly v Čechách a na Moravě dostatečné archeologické ani historické podklady. Na vyvýšené poloze nad vsí Horní Vítkov vzniká "ideální" dvorec jako soubor objektů, typických pro tento typ raně středověkého sídla, časově vymezeného druhou polovinou 12. a počátkem 13. století, teritoriálně pak prostředím Čech, Moravy a přilehlých území dnešního Německa a Polska.

V raně středověkých Čechách totiž sídlili dřívější družiníci a budoucí šlechtici nejdříve na knížecích hradech, které tvořily tzv. hradskou správu, správní síť země, kde vykonávali své povinnosti jako knížecí úředníci. Teprve až ve 12. století začala darováním, odměnami, nebo výsluhami přecházet do jejich osobního a rodového vlastnictví původně svobodná nebo knížecí půda a tito lidé začínali budovat svá rodová dominia. Vedle dvorců (správněji v duchu tehdejšího dobového výrazu "dvůr") v zázemí správních hradišť proto začala vznikat centra dvorcového typu rovněž v těchto nových državách. Tyto objekty plnily celou řadu funkcí - hospodářské, správní, ale také rezidenční. "CURIA VÍTKOV" se snaží být právě tímto typem raného šlechtického sídla, spojujícím sídlo velmože se střediskem řemeslné výroby a hospodářské správy. Tvůrci celého projektu spatřují jeho smysl zejména v popularizaci historie a prezentování výsledků bádání historických věd laické veřejnosti. Chtějí představovat návštěvníkům dobu raného středověku způsobem, který nemůžou nabídnout regionální muzea ani expozice. Divákům nabízejí možnost zhlédnout, jak žili naši dávní předkové: zpřístupňují a ukazují jim dobová obydlí, jejich konstrukce, vybavení i způsob bydlení, představují starobylá, mnohdy polozapomenutá řemesla a dovednosti, předvádí co možná nejautentičtější ukázky ze života raně středověkých lidí. Každý návštěvník má možnost si vše vyzkoušet vlastníma rukama a na vlastní kůži. Spolupráce s řemeslníky, archeology, etnology a historiky je samozřejmostí, někteří z nich jsou dokonce i členy sdružení.

Zdá se, že plány, které stály u zrodu tohoto občanského sdružení, se staly skutečností, neboť mnozí vyznavači living history přiznávají, že tím, kdo je nejvíce ovlivnil a inspiroval, byla právě CURIA VÍTKOV. Sám nejsem výjimkou.

8.2 ORCAE ITA

ORCAE ITA³⁵ je další skupinou věnující se oživé historii. Jejich latinský název znamená „Přímo vpřed!“ - což byl bojový pokřik středověkých studentů. Jsou první skupinou v České republice, která se zabývá obdobím Velké Moravy; začali se jí věnovat už v roce 2003.

Základem se stalo několik pro dějiny zapálených studentů. Postupně se skupina rozrostla a posléze se rozdělila na dvě družiny. Jedna z nich se zabývá Vikingy, druhá dějinami Velké Moravy. Jejich cílem je ztvárnění menší vojenské družiny velkomoravského knížecího „předáka“ z doby vlády knížete Svatopluka, který byl vysoce postaveným družiníkem knížecího dvora, jenž vedl svou vlastní družinu bojovníků. Mohli plnit specifické úkoly např. při obraně hradiště, vedení války, při diplomatických cestách nebo při správě knížecího území. Členové skupiny se proto snaží na vlastní kůži zažít a divákům předvést život takové vojenské družiny, její výcvik, zapojení v boji i výzbroj družiníků, lišící se podle způsobu boje a sociálního postavení. Navíc jsou v dobách mírových někteří z družiníků zdatnými řemeslníky, kteří se věnují výrobě z kůže, dřeva, parohu či železa. Ženy se zabývají tkaním na stávkách či tzv. karetkách, vyšíváním a šitím oblečení pro sebe i pro bojovníky.

Členové této skupiny³⁶ se zúčastňují mnoha akcí, bitev a festivalů – a to nejen v České republice.

Pojem oživlá historie vysvětlují jako pokus o to, aby mohli zrekonstruovat, jak žili naši předkové, chodit v dobových oděvech, spát v dobovém ležení, jíst jídlo, které bylo tehdy běžné, z tehdy běžného nádobí. S tím je spojené detailní studium té doby, spolupráce s historiky a archeology atd. Jezdí proto tábořit, na bitvy, chodí na různé pochody atd. Věnují se šermu a ovládají boj ve formacích i ve skupinách. Veškerou svou činností usilují o co největší historickou věrohodnost.

Protože existuje z doby Velké Moravy 9. - 10. století oděvních památek jen poskrovnu, vycházejí členové Orcae ita při tvorbě svého oblečení z dochovaných zbytků textilií a technologií, z vyobrazení na velkomoravských nálezích, z franských iluminací, z analogií okolních zemí a národů, z etnografických pramenů, z logiky užívání určitých druhů oděvů a nakonec i z vlastní zkušenosti.

---

35 Skupina historického šermu a oživé historie ORCAE ITA [online]. 2003 [cit. 2011-03-30]. Dostupné z WWW: <www.orcae-ita.com>.

36 Počet členů: 11 aktivních a 4 externisté – mezi nimi jediné 2 ženy. Věkové složení se pohybuje mez 18 a 65 lety. Polovina členů jsou studující (strojírenství, ekonomie, IT). Mezi pracujícími jsou například: 1 právník, 1 kameník a 1 vedoucí OBI.

Ve výbavě členů nechybí kopí, které je základní zbraní každého bojovníka, neboť byla laciná a účinná.³⁷ Při boji se bojovníci oblékají do kroužkové košile, neboť byla asi nejlepší a nejdražší zbrojí tehdejších časů.

Předměty denní potřeby a většina vybavení napodobuje především velkomoravské vzory té doby. Cizím vzorům se spíše vyhýbají. Z franských vzorů vycházejí pouze stříhy oděvů podle iluminací. Stejně stříhy však byly nalezeny v celé Evropě, včetně Velké Moravy³⁸.

Tuto skupinu představuji proto, že osobně znám některé její členy i jejich činnost, která se mi zdá inspirující a plně vystihující moje vlastní představy o fenoménu living history. Toto sdružení mi také velmi pomohlo s proniknutím do dané problematiky a se získáním vlastních zkušeností. Aniž chci svůj názor komukoliv vnucovat, domnívám se, že pracují na velmi dobré úrovni a usilují o seznámení s minulostí přitažlivou zážitkovou formou, při níž se snaží skloubit fantazii a subjektivní představy s pravděpodobnou reálnou možností danou úrovní technologie a kultury Velké Moravy.

Ačkoliv vycházejí z poznatků vědeckého bádání archeologie a historie, je pochopitelné, že se nemohou ubránit subjektivnímu pohledu. V žádném případě však své názory nepovažují za dogmata, nikomu je nevnucují, ale naznačují jen jednu z pravděpodobných možností či cest.

8.3 TIZON

Když jsem vyzval na jednom z internetových portálů kvůli svému výzkumu skupiny a sdružení living history ke spolupráci, ochotně se mi nabídli právě jednatel a členové skupiny TIZON a začali se mnou komunikovat.

Skupina historického šermu TIZON³⁹ z Havířova se posledních šest let zabývá oživlou historií – Slovy v době Velké Moravy a těsně před ní i počátkem českého státu.

---

37 Na našem území se běžně nacházejí kopí ve tvaru listu (někdy označovaná jako slovanská) a podobného tvaru, ale i s křídélky, tzv. franská. Křídélka zřejmě sloužila k zabránění uvíznutí hrotu v nepříteli nebo ve štítu a k blokování útoků nepřátel. Nacházely se také malé hroty, které náležely pravděpodobně oštěpům, určeným k vrhání na nepřitele nebo k lovu.

38 Jednou z charakteristických součástí velkomoravské kultury jsou gombíky tzn. specifické knoflíky.

39 Počet členů : 14, z toho 5 žen. Sdružení je tvořeno v drtivé většině vysokoškoláky, přičemž velká část z nich studuje nebo má vystudovanou historii a pedagogiku.. Přístup k návštěvníkům archeoparku je pak mnohem erudovanější a kvalitnější. Konkrétně jsou z členů : 2 učitelé dějepisu na ZŠ, 2 doktorandky na VŠ, 1 učitelka MŠ, 1 projektant technologie výroby nábytku, 1 vedoucí úseku, 1 finanční poradce, ostatní jsou studující. Věk členů se pohybuje od 17 do 35 let.

Družina byla založena na konci minulého století. Mnoho let působila v rámci gotiky a vystupovala na hradech, zámcích, v krčmách, na různých slavnostech apod. Toto pojetí historie však opustila a nyní se soustředila se na období Velké Moravy, ve kterém se snaží co nejvíce přiblížit dobovým reáliím dávných předků. Veliký důraz kladou na didaktičnost. Skupina proto aktivně spolupracuje s Muzeem Těšínska, kde dlouhodobě pomáhá s dotvářením atmosféry hradiště v Chotěbuzi - Podoboře⁴⁰. Kromě stanovišť s tematicky rozdělenými oblastmi ze života Slovanů předvádí ještě soubojové a divadelní pásmo, přičemž scénky prezentují raně středověké legendy, ovlivněné scénickou minulostí skupiny před deseti lety.

Jedním z předváděných představení byla Legenda o sv. Václavu. Jedná se o historickou frašku o našem nejznámějším knížeti. Dobovost je zachována chronologií událostí a užitím některých textů ze staroslověnských legend o sv. Václavu, např. tzv. Kristiána, Kosmovy kroniky apod. Dalšími projekty se stala Nenávist s ukázkami štítové hradby a soubojů s raně středověkými zbraněmi. Zaujala též historická fraška o střídání panovníků na knížecím stolci pod názvem Od Ryšavce po Břetislava či další fraška Krokovy dcery - z bájných dob. Všechna vystoupení vycházela z pečlivého zkoumání dostupných historických pramenů.

Druhou částí činnosti je neveřejné osvojování si bojového šermu dlouhým mečem, zvaného také rekonstrukce.

Členové této skupiny kladou veliký důraz na autenticitu, snaží se tedy sjednotit si časově výstroj a zaměření. Zdůrazňují i demonstraci či osvojení si tehdejších řemesel. Zároveň se snaží soustavně vzdělávat v daném zájmovém období. Jejich cílem je nikdy neustrnout. Někteří členové ochotně předávají nabyté zkušenosti dalším lidem.

Podle mínění jednoho člena skupiny TIZON jsou obdobná sdružení living history z hlediska dobovosti a znalostí mnohem kvalitnější než běžné skupiny historického šermu. Nicméně často pohrdají klasickým šermířským pojetím, a právě proto bývají zároveň nepochopeny. Mezi skupinami panuje velká rivalita a řevnivos, neboť jednak není v České republice tak velký prostor pro veřejnou prezentaci (poměr hradišť, archeoparků X hradům apod.), a pak se cítí být spousta jedinců „na výši“, tzn., že považuje jen ten svůj přístup za jediný možný a správný.

---

40 Archeopark Chotěbuz [online]. 2009 [cit. 2011-05-15]. Archeopark Chotěbuz. Dostupné z WWW: <<http://www.archeopark-chotebuz.cz/>>

8.4 ARKONA

Dalším, kdo se věnuje living history, je ARKONA⁴¹: společenství pro living-history založené v roce 2005 čtveřicí dřívějších "šermířů", kteří se zabývali především obdobím Velké Moravy. Arkona byla založena za účelem spojení lidí se zájmem o slovanskou oživenou historii, ať už samotářů nebo členů jiných šermířských skupin. Členové pocházejí z různých koutů republiky – hlavně z Hradecka, Brna a středních Čech, proto Arkona i nadále funguje jako určitá zastřešující organizace a nikoli jako tradiční šermířská skupina. Postupně z jejich snažení vykrytalizovalo pojetí takové, že představují jakousi velkomoravskou dobu středověkého "kopí" - tedy určité „mikrojednotky“, složené z výše postaveného bojovníka (tady družiníka, ve vrcholném středověku rytíře) a jeho doprovodu - podřízených vojáků, ozbrojených civilních odvedenců a případně i služebníků. Pro velkomoravské období sice nemají pro takovéto uspořádání žádné přímé doklady, nicméně vzhledem k existenci společensko-vojenské vrstvy družiníků - jezdců se podle nich dá podobný model celkem lehce předpokládat. Snaží se o detailní a realistické ztvárnění svých kostýmů a s oblibou se vyhýbají zaběhnutým klišé, která jsou často sice vžitá, ale nepříliš historicky věrná (jako první vystoupili proti štítům s puklicí, pro něž u Slovanů prakticky nejsou doklady, vyhýbají se kroužkovým brněním kvůli jejich masivnímu užívání na akcích, kde tak dochází k jejich naprosto nereálnému procentuálnímu zastoupení v počtu bojujících atd.).

Setkávají se především na bitvách a dalších akcích, čas od času pořádají i soukromé setkání za účelem výměny poznatků, informací a řemeslných zkušeností. Členství je podmíněno – samozřejmě kromě zájmu o oživenou historii 9. a 10. století – zejména účastí na bitvách, možností investovat do svého vybavení a chutí pustit se také vlastnoručně do jeho výroby. Na oplátku jsou nabízeny rady a pomoc při shánění materiálů a výrobě, poskytují též dokumentaci k potřebným nálezům a přístup k odborné literatuře. V blízké době hodlají také začít se stavbou vlastní slovanské vesničky ve východních Čechách.

Za zmínku stojí také to, že ARKONA je jednou ze skupin tvořících takzvaný ROD - meziskupinové společenství zaměřené na Velkou Moravu.

Pokud jde o living-history jako pojem, vnímají ho jako snahu ztvárnit určitý aspekt života v daném historickém období, ztělesněný dobovou postavou, která představuje - bojovníka, řemeslníka, otroka, kněze..., přičemž důraz je kladen nejen na vnější efekt (tj.

---

41 Počet členů se dá stanovit pouze přibližně, Arkona totiž nemá žádné stanovy ani pevné členství. Jeho aktivit se zúčastňují i mnozí sympatizanti a přátelé. K stálým členům patří 2 ženy a 8 mužů; z toho 5 ve věku 27 – 30 let a tři od 18 do 20 let. Profesionálně zde najdeme: 2 archeology, 1 historika, 1 kováře, ostatní studují.

oděv, zbroj, zbraně, nástroje atd.), ale i na celkový způsob tehdejšího života dané osoby a k tomu odpovídající drobné ("neviditelné") vybavení, znalosti, způsob boje, zábavu, náboženskou víru i způsob myšlení.

Vzhledem ke spřízněnosti living history a historického šermu pak vnímají zásadní rozdíl také v tom, že primárním cílem living history není nutně vnější prezentace pro diváka, prostě to "dělají pro sebe," dále v tom, že living history nutně nemusí zahrnovat boj a vojenství vůbec - může se zabývat i zcela běžnými civilními záležitostmi dobového života.

Pro členy této skupiny jsou prakticky veřejné akce už spíš "společenskou událostí" než "living history zážitkem". Pro některé z nich jsou totiž nadále prvořadé akce soukromé - skutečně historická táboření v přírodě, obřady, různé pochody po lesích atd. Jedním z názorů je, že správný vyznavač living history si má co největší část své výstroje vyrábět sám a mít velmi dobrý přehled a znalosti o daném období - tj. znát historické události, osobnosti a samozřejmě hmotnou kulturu.

8.5 MIDGARD

Zajímavým sdružením pro ožvlou historii je MIDGARD⁴² sídlící v Mnichovicích u Prahy. Jeho vznik se datuje ke dni 20.7.2005, kdy došlo k rozdělení skupiny DUNKELHEIM, která vznikla v roce 2004. DUNKELHEIM založili nadšenci, kteří se zajímali o historii a zejména o historický šerm. Jelikož je však historie široká, zaměřili se především na období největší slávy Vikingů ve Skandinávii 8. - 9. století našeho letopočtu. Neodolali ani dalším obdobím dějin, a tak je zaujaly i římské legie, románská kultura, gotika a další. Svým divákům chtěli nabídnout co nejvěrnější pohled do zákulisí života a bitev vikingů, římských legionářů, rytířů, barbarů, Slovanů a dalších. Věrně se snažili ukázat jejich způsob boje i života. Všichni členové skupiny se pak neustále vzdělávali nejen v ovládnání historických zbraní, ale též v historii obecně.

Část členů se však chtěla zaměřit pouze na období let 800 - 900 n. l. ve Skandinávii. Tzn. na vikings a na jejich styl života, který se snažili co nejvěrněji představit. Proto se několik členů rozhodlo po roce existence odejít z DUNKELHEIM a založit si svoji vlastní

---

42 Midgard má osm stálých členů, kteří se scházejí jednou týdně. Na akce s nimi jezdívají ještě tři další členky, jež se však tréninků pravidelně nezúčastňují. Věk členů se pohybuje od studujících do 35 let. Mužů je 7, ženy jsou 4. Profesionálně je mezi nimi 1 bankéř, 1 IT specialista, 1 technik, jedna muzejní pracovnice, která zároveň ještě studuje, 1 obchodník, 1 řemeslník (řezbář a kovář) obchodující nejen se svými výrobky, 1 studující oboru umělecký truhlář a 1 pracovník v administrativě.

skupinu MIDGARD⁴³. Podle severské mytologie znamená tento název „ZEMĚ LIDÍ“.

K její činnosti od začátku nepatří jen šermířská vystoupení, ale i ukázky středověkých výrobních postupů, přednášky s ukázkami replik historických oděvů, zbrojí a zbraní, tábor bojovníků aj. Podle nich se zabývají tzv. living history, což znamená, že se snaží o autentičnost při výrobě předmětů, oděvů, zbraní, zbrojí i přípravy pokrmů tak, aby vše přesně zapadalo do daného období - a to pracovními postupy i technologiemi, jež používali zmínění vikingové.

Jedním ze způsobů prezentace se stal stanový tábor. Veškeré vybavení tábora i účinkujících jsou přesnou replikou či variantou nalezených originálů. Tábor podle koncepce daného sdružení sloužil bojovníkům k ubytování při nevlídném počasí jak na moři, tak na souši. Čítá čtyři vikingské stany, jež jsou replikami původního stanu nalezeného na pohřební lodi v Osebergu⁴⁴. Vnitřní prostory stanů vypadají tak, jako by je válečníci právě opustili. Můžeme tam spatřit kožešinou lože, truhlice, oděvy, zbraně, zbroje, kahanové a kožené lampy i další věci každodenní potřeby. Speciální plachta, která se napíná mezi stany, umožňuje být v přímém kontaktu s diváky i za nepříznivého počasí.

Další součástí tábora je kuchyňské vybavení s kotlíky, roštem, roznožkou, vědry na vodu, naběračkami, keramickými i dřevěnými nádobami a džbány na uchování potravin a tekutin, proutěnými koši, miskami, lžicemi atd. Na dlouhém hodovním stole jsou vystaveny drobnější předměty, např. křesadla na rozdělání ohně, dobové hry (hnefetafl – oblíbená hra starých vikingů; kostky, kubb, neboli „špalíkováná“), nůžky, nože, hygienické pomůcky, ozdobné součásti oděvů atd. Vikingové totiž nebyli jen proslulí a obávaní nájezdníci, kteří na svých výpravách ohrožovali okolní i vzdálenější země, ale jejich ženy, děti a muži žili běžným životem. Obyvatelstvo Skandinávie se živilo převážně lovem a rybolovem. Jejich obživu tvořily různé druhy masa, ale pojídali také stravu rostlinného původu. Zemědělství se věnovali pouze v některých oblastech, kde k tomu byly přírodní podmínky. Přes zimu si pak vyráběli nástroje, se kterými pak muži vyráželi za obchodem. Ženy, děti a starci zůstávali doma a starali se o hospodářství. Zajímavé je, že ženy skandinávských Vikingů měly ve společnosti významné postavení, protože se musely o všechno samy postarat.

---

43 Midgard - sdružení pro ožvlou historii [online]. 2005 [cit. 2011-05-11]. Dostupné z WWW: <<http://os-midgard.info/>>

44 Informace k nálezu - Kulturhistorisk museum [online]. [cit. 2011-05-15]. Oseberg. Dostupné z WWW: <<http://www.khm.uio.no/utstillinger/oseberg/indexE.html>>; rekonstrukce lodi - Oseberg viking ship [online]. 2005 [cit. 2011-05-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.osebergvikingskip.no/eng/>>.

V táboře jsou také předváděna rozmanitá řemesla, mezi něž patří výroba šperků (náramků, náhrdelníků, řetízků apod.), výroba z paroží a kostí (jehly, knoflíky, nákončí na opasky, přívěsky, slánky, jehelníčky atd.), tkaní lněných či vlněných látek na vertikálním tkalcovském stavu, výroba speciálních ozdobných stuh sloužících k lemování oděvů či na koňské postroje tkaním na karetkách nebo na „hřebenovém“ stávku, vyšívání, pletení na jedné jehle (tzv. naalbinding), výroba provazů vikingským a egyptským způsobem, tkaní sítí, ukázky dalších rybářských náčiní jako jsou kovové či kostěné harpuny a háčky, věštba minulosti, přítomnosti i budoucnosti z runových kamenů, dřeva a kosti, ukázky zbraní a zbroje s vysvětlením, k čemu sloužily, kovářská výroba kopí, sekyr, hrotů šípů, spon atd. na otevřeném ohni a vaření dobových pokrmů s možností ochutnávky. Do budoucna plánují předvádění práce řezbáře, výroby lucet (tzn. ozdobných provázků), předení vlněné příze s použitím ručního vřeten, odlévání bronzu pomocí hliněné pece a kožených měchů i výrobu skleněných korálků.

Jedná se o soubor řemesel, která byla nejčastěji provozována na území osídlených vikings. Každý z účinkujících předvádí návštěvníkům řemesla, která ovládá, zodpovídá dotazy ohledně výroby, popisuje výrobní postup a praktické využití předmětu. Hotové výrobky jsou vždy vystaveny u daného řemeslníka. Některé činnosti si návštěvníci mohou sami vyzkoušet, stejně jako si mohou koupit některé výrobky.

Členové sdružení usilují o maximální věrohodnost, proto mnoho času věnují hledání v odborné literatuře a ve sbírkách světových muzeí. Výroba předmětů se pak liší podle typu a obtížnosti. Skrývají se za ní dlouhé týdny, někdy dokonce i měsíce usilovné práce. Sami členové říkají, že se snaží žít tak jako kdysi dávno žili praví vikingové, tedy v souladu s přírodou. Dokonce prý dodržují určitou hierarchii, kopírující tehdejší sociální rozvrstvení. Nováček k nim vstupuje jako nevolník, a proto vykonává úkoly, které dostává od výše postavených členů. Po splnění určitých podmínek je povýšen na svobodného člena a začne zastávat roli řemeslníka nebo válečníka. Za své činy pak může být po zásluze povýšen. Nejvyšším představitelem celé komunity je tzv. jarl (též earl, tzn. titul náčelníka, jehož pozice byla hned za králem), který má rozhodující slovo.

MIDGARD mi byl doporučen, sám jsem ho na počátku výzkumu ani osobně neznal. Brzy jsem však s ním navázal kontakt a setkal jsem se osobně s jeho předsedou, který mi ochotně odpověděl na všechny dotazy a poskytl mi mnoho užitečných informací.

8.6 KOMPANIE Z CURYCHU

Dalším příkladem je KOMPANIE Z CURYCHU⁴⁵. Tuto skupinu znám osobně. Zúčastnil jsem se už dříve jejich akcí.

Cílem projektu KOMPANIE Z CURYCHU je rekonstrukce milice švýcarského kantonu Curych pozdního 15. století. Snaží se představovat sehranou vojenskou jednotku, věrohodně zasazenou do světa střední Evropy pozdního středověku, respektive počínající renesance. Věnují se nejenom vojenství, ale i civilnímu životu - jednotliví členové představují postavy, které reflektují historické reálie, a jsou tak věrnými ukázkami toho, jak mohli švýcarští obyvatelé té doby vypadat.

Svou činnost nevnímají členové jako living history, ale považují ji spíš za rekonstrukci milice švýcarského kantonu Curych v letech 1470-1490.

Vzhledem k tomu, že chtějí věrohodně představovat zvolené postavy v historickém kontextu, pro úplné naplnění daného cíle se proto nemohou soustředit jen na vizuální stránku rekonstrukce. Je pro ně životně důležité, aby to, co dělají, chápali i z pohledů sociálních a kulturních, a proto chtějí rekonstruovat jednotku curyšské milice ve všech aspektech jejího života – tedy ukázat případnému divákovi nejen oděvy, výstroj a výzbroje, ale též stravování, táborový život, kulturní zvyklosti, uplatnění práva a jiné, neméně důležité části života lidí oné doby. V rámci sdružování s ostatními skupinami, zaměřenými na pozdní 15. století, musí občas odložit role švýcarské městské milice a stát se například českým nebo německým vojskem. Vzhledem k tomu, že vojenská ležení sdílejí jisté prvky podobnosti, ať se jedná o tábor italský, český, nebo francouzský, napomáhá jim kvalitní vybavení jejich tábora navazovat vztahy s ostatními skupinami a účastnit se akcí, kterých by se bez tohoto zázemí účastnit nemohli.

Ve skupině působí tři ženy a devět mužů. Svě členství pojmají v duchu LARPU, a tak se na svých webových stránkách představují pouze ve svých hraných rolích se svým dobovým životním osudem. Současnou identitu odkládají a ani ji nikde a nijak neprezentují.

---

45 Kompanie z Curychu má 14 členů z toho 3 ženy a 11 mužů. Mezi členy nalezneme 1 studenta střední školy.

8.7 CIVITAS PRAGENSIS

CIVITAS PRAGENSIS⁴⁶ použilo v českém názvu OBEC PRAŽSKÁ. Kdysi mívalo slovo „obec“ mimo jiné význam příslušnosti ke společenskému stavu nebo také společenství. V případě obce pražské se jednalo o společenství obyvatel města Prahy. Města, které v období husitské revoluce sehrálo velmi důležitou historickou úlohu.

Projekt CIVITAS PRAGENSIS⁴⁷ je také společenstvím. Společenstvím „nadšenců“, kterým jak sami říkají : „Činí potěšení osvobodit historii z mantinelů učebnic a odborných publikací tím, že se snaží znovu prožívat historickou každodennost“. Východiskem pro snahy členů je pražské měšťanské prostředí 20. a 30. let 15. století. Za cíl si kladou co nejvěrnější ztvárnění části pražské městské hotovosti v průběhu husitských válek. Jádrem činnosti je realizace pěšího šiku a vojenského ležení. CIVITAS PRAGENSIS si zakládá na tom, že každý člen se ujímá určité historické role. Nepředstavuje nutně reálně žijícího obyvatele husitské Prahy, ale osobu, která je svou vizáží a vystupováním konzistentní a historicky reálná. Příslušnost k Praze dává možnost využívat v tomto snažení širokou paletu sociálních archetypů (od vesničanů měšťanských statků a pacholků, přes řemeslníky a studenty, až po revoluční patriciát, hejtmany a husitské duchovenstvo). Jak sami říkají, vytvářejí mezi sebou hrané sociální, kulturní a ekonomické vazby tak, aby vznikl alespoň částečný obraz tehdejší pražské společnosti ve víru času války za náboženskou svobodu, vlast i holé živobytí. V rámci užívané hmotné kultury se snaží dosáhnout historické autentičnosti. Proto usilují o co nejpřesnější podobu (nejlépe k nerozeznání) od dobové předlohy. Jsou si vědomi, že tento požadavek nelze beze zbytku naplnit. Jednak díky omezenosti samotného historického poznání a jednak kvůli náročnosti rekonstrukce výrobního procesu. Cíle, vize a způsob organizace projektu CIVITAS PRAGENSIS jsou shrnuty v dokumentu „Čtvero artikulů obce Pražské“⁴⁸

Základem činnosti je stavba šiku pražské hotovosti a jejího vojenského ležení, jak pro potřeby vojensko-historických akcí, jako jsou rekonstrukce bitev apod., tak pro vlastní činnost při různých kulturních akcích. Vojensky představují hotovost, jíž disponovala jedna ze čtvrtí Starého města Pražského, a to čtvrť Svatolinhartská, která se přibližně nacházela mezi

---

46 Civitas Pragensis [online]. 2000 [cit. 2011-04-30]. Dostupné z WWW: <<http://civitas-pragensis.cz/>>.

47 Civitas Pragensis sdružují mezi 30 a 40 členy. Jednu třetinu členstva tvoří ženy. Mezi členy jsou převážně studenti středních a vysokých škol. Mezi pracujícími nalezneme programátory, IT specialisty, muzejní pracovníky, ale i řemeslníky.

48 Viz příloha 13.4

dnešními ulicemi Kaprova a Husova. Při rekonstrukci podoby pražského šiku a jeho taktiky vycházejí z nevelkého množství pramenného materiálu a mnoho detailů fabulují. Spolupracují též se spolkem Sousedé pražští a s dalšími jednotlivci s nimiž dohromady tvoří celkovou pražskou hotovost tzv. Pražský svaz. Dříve jako jednotlivci, dnes však kolektivně spoluorganizují tradiční Bitvu o Brod u Zbořeného Kostelce v Posázaví.

Kromě dobového vojenství se zabývají i rekonstrukcí kulturního života doby z let 1419 - 1434. To, čeho se snaží podle vlastního hodnocení dosáhnout, je co největší historická autentičnost.

8.8 VELESŮV LID

Zaujal mne i VELESŮV LID⁴⁹, což je čtrnáctičlenná skupina ožvlé historie, která se věnuje především rekonstrukci obyčejného života z dob Velké Moravy, tzn. 9. - 10. století. Částečně však jejich činnost zasahuje až do avarsko - slovanského období - respektive Sámovy říše 7. století.

Hodně se věnuje též starým řemeslům, vlastní výrobě vybavení a případným "slovanským dílnám", které dle potřeby připravují a pořádají pro ostatní veřejnost. Zaměřují se také na rekonstrukci svátků, rituálů, slavností, což je z odborného hlediska činnost značně riskantní; nikoli pro veřejnost, protože o tomhle „nikdo nic neví“, a když je to dobře prezentováno, zpravidla se jí to líbí. Velký důraz kladou na sociální rozvrstvení skupiny a „vžití“ jednotlivců do svých rolí. Jak lze vyrozumět z jejich pravidel, jsou při pořádání svých akcí velmi ortodoxní a nekompromisní. Jejich pravidla jsou dogmatická a direktivní. Sami uvádějí : „Očekává se především celkové souznění „postavy/role“ s oblečením a vybavením. Hlavním cílem je vytvořit různorodou sociálně rozvrstvenou společnost, kterou lidé v raném středověku bezpochyby byli. Poněkud zarážející je jejich asociální přístup k nejnižším vrstvám i zařazení dětí mezi zvířata.“⁵⁰

---

49 Veles (Volos) je slovanský bůh podsvětí, bohatství, magie a stád. Veles.

In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 22. 7. 2005, last modified on 28. 4. 2011 [cit. 2011-05-21]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Veles>>

50 Viz příloha – Pravidla pro akce pořádané Velesovým lidem 13.5

9 ZÁVĚR

S pokusy o oživení historie se potkávali lidé i dříve – např. k nim lze mj. zařadit ty, kteří se zabývali indiánskými kulturami podobně jako dnes řada příznivců living history určitými úseky naší, evropské či světové historie. Začátkem 60. let se objevili jedinci, kteří se zajímali o indiány i jiné cizí kultury a usilovali o popularizaci a šíření informací o skutečné historii indiánských kultur. Snažili se vyrábět co možná nejautentičtější předměty (bubny, hliněné kalumety, korálkové ozdoby atd.). Ve volném čase vyjížděli do přírody, postavili tee-pee a chtěli žít jako indiáni. Někteří to dovedli ke značné dokonalosti (byli dokonce schopni autenticky vařit v hovězím žaludku). Měli totiž velmi intenzivní kontakty s pracovníky Náprstkova muzea apod. institucí. 60. až 80. léta byla časem obnovy skautingu, woodcraftu a dalších organizací, které se cítily být inspirovány ve větší či menší míře severoamerickými indiány. Pracovaly především s dětmi. V časech socialismu byly morální hodnoty a způsob života původních Američanů silnou inspirací a motivací pro mnoho lidí v mnoha neoficiálních společenstvích při hledání jejich vlastní svobody.⁵¹ I když mnohé bylo patrně ovlivněno romantickou dobrodružnou literaturou a filmy.⁵²

V úvodu práce byla položena otázka, zda je living history subkulturou. S ohledem k získaným poznatkům a výsledkům zkoumání můžeme říci, že living history má všechny rysy subkultury, která se vůči většinové společnosti vymezuje a vyhraňuje tím, že mnohé akce bývají jen pro uzavřenou společnost, že se aktéři jinak oblékají, používají často specifické jazykové prostředky, že mezi členy panuje jistá hierarchie a normy specifických hodnot.

Pokud se pokusíme na základě provedeného výzkumu o analýzu této subkultury, a budeme-li hledat její společné znaky, zjistíme, že jednotícím prvkem a motivací je záliba v historii, snaha o oživení minulosti v její předpokládané autentické podobě na základě důkladného studia pramenů, nálezů a konzultací s archeology, antropology, etnology a dalšími odborníky, entuziasmus a chuť si vše prakticky vyzkoušet. Odhalují tím hranice svých fyzických možností a posouvají je dál. Využívají též uměleckých schopností, které jim umožňují vlastní seberealizaci i kreativní využití volného času. Všechny tyto aktivity jsou formou relaxace.

Výsledky pozorování naznačují, že někteří lidé, věnující se living history, mívají velmi

---

51 Liga lesní moudrosti [online]. 2003 [cit. 2011-05-20]. Češi a Indiáni. Dostupné z WWW: <http://www.woodcraft.cz/index.php?right=historie_indianiVcs&lan=cs>

52 Knižky Karla Maye, E. T. Setona apod. Filmové adaptace tzv. Mayovek.

často zájem i o LARP, „dřevárny“⁵³, RPG, sci-fi a fantasy literaturu či historický šerm.

Je pozoruhodné, že mnozí z nich prošli zajímavým vývojem, když zprvu četli sci-fi a fantasy literaturu, později získávali zkušenosti z RPG, následovala snaha vžít se do rolí a zahrát si LARP, a odtud je jejich záliba dovedla k living history. Tento názor nelze paušalizovat, neboť se můžeme setkat i s lidmi, kteří prošli zmíněnými aktivitami přesně naopak, případně začali historickým šermem, a teprve odtud se dostávali k living history. To vše dokládá pestrost a rozmanitost pohnutek a přístupu lidí věnujících se living history.

V porovnání s fenoménem living history je historický šerm úžeji zaměřen především na bojové aktivity, tzn. souboje a bitvy. Méně často si obvykle všímá každodenního života lidí. Rozdíl je také v počtu existujících skupin. Zatímco skupin historického šermu jsou stovky, sdružení living history pouze desítky. Zajímavé také je, že mezi skupinami historického šermu existují i profesionální skupiny, které mají tuto činnost jako zdroj příjmů, což mezi skupinami living history zatím ještě nenajdeme.

Z výzkumu vyplývá, že generačně ve sledovaných skupinách living history a sdruženíh převládají lidé mezi 20 – 35 lety, nemusí to však být vždy pravidlem, neboť v mnohých sledovaných skupinách se setkáváme i s lidmi starší generace. Z osobní zkušenosti mohu potvrdit, že rozdílný věk není nikdy na závadu, ale naopak bývá přínosem.

Sociálně se sice zúčastňují příslušníci všech společenských vrstev, ale mírnou převahu mají lidé pocházející spíše ze středních vrstev. Co se týče vzdělání a profese převládají vysokoškoláci nebo studující rozmanitých oborů, včetně technických.

Genderově jsou ženy v menšině, případně bývají externími sympatizantkami a neúčastňují se všech akcí pravidelně. Důvody nelze jednoznačně určit. Z analýzy rozhovorů vyplývá, že může být příčinou nechuť žen účastnit se bojů. Kromě toho platí, že má-li být zachována historická věrnost, tak to ani není možné. Dalším zásadním důvodem je, že se jedná o rekonstrukce *patriarchální* společnosti, kde má žena podružné postavení.

Nelze přehlédnout skutečnost, že dosti často bývají ženy na akce living history přivedeny svými partnery a příbuznými. Není výjimkou, že se této zálibě věnují celé rodiny, včetně malých dětí. V některých skupinách lze zaznamenat, že to byly právě děti, kdo přivedly k této činnosti své rodiče.

Living history lze vnímat jako snahu neprofesionálních zájmových skupin rekonstruovat (a případně přiblížit širší veřejnosti) určité oblasti každodenního života v minulosti. Může jít o specializaci časovou (od antiky přes Kelty až po Napoleona) či profesní

---

53 Tzv. dřevárny – jedná se o druh LARPU, při kterém se bojuje dřevěnými nebo latexovými zbraněmi.

(nejčastěji vojenství). Snahou je maximální autenticita oblečení, používaných předmětů a zbraní i jejich výroba, jídla a jeho přípravy, způsobu přenocování (vlněné deky, houně či kožešina místo spacáku) apod. Jde o koníček velmi ušlechtilý, neboť vyžaduje důkladné studium dobových pramenů a vůbec velmi zevrubné vzdělávání.

Člověk pozoruje výtvořiny svých předků, nejdříve chce znát jejich smysl, posléze mu začne vrtat hlavou, jak to mohli s jejich „primitivními“ možnostmi vytvořit, a potom dostane chuť si to sám vyzkoušet, prožít.

Living history tedy chápeme jako snahu pokud možno do detailů rekonstruovat život v nějaké době - tzn. s důrazem na dobové materiály, postupy i suroviny. Uznání si proto zaslouží všichni lidé, kteří jsou ochotni do této záliby investovat čas, prostředky i úsilí, neboť living history je snaha žít chvíli tak, jak se žilo kdysi, v daném období, včetně co nejpřesnějších napodobenin oblečení, předmětů, ale i chování, zkrátka všeho, neboť jedině tak lze dosáhnout autenticity, prožitku, dokázat sobě i okolí, čeho je člověk schopen a co dovede; posunout své možnosti, najít radost i seberealizaci či sebeuspokojení. Výroba replik je sice náročná i finančně, ale členové skupin si dovedou mnohé vyrobit sami a málokde panuje taková dělba práce jako tady. Kromě toho zde panuje ve velké míře směnný obchod, případně se snaží skupiny svou činností na vybavení a na výstroj vydělat nebo využít podpory obcí, sponzorů apod.

V neposlední řadě jsou velmi důležité vazby a vztahy s ostatními členy skupiny či sdružení. Mnozí říkají, že tuto skutečnost považují za nejpodstatnější, neboť člověk je tvor společenský, instinktivně tedy vyhledává způsoby uspokojování svých sociálních potřeb. Lidé se proto rádi scházejí s přáteli – zvláště s těmi, s nimiž je spojují společné zájmy, zážitky a názory.

Když jsem se zeptal příbuzných a přátel, řekla mi jedna respondentka o living history toto : „Jako směr sám o sobě je mi living history velmi blízký a sympatický. Už od základní školy sním o šatech, které bych si kompletně vyrobila sama. Archeoskanzen v Uhřínově mi dlouhou dobu připadal jako ideální místo, kde bych chtěla bydlet, kdybych našla dost „cvoků“, kteří by do toho šli taky, ale krutá realita 21. století tomu nepřeje, takže o tom budu nadále jen snít. Podotýkám, že living history beru jako ideu, směr, kterým je jistě poučné jít, nikoli jako nepřekročitelný zákon. Extrémní lpění na dobovosti a autentičnosti všeho považuji za velký nerozum, protože to odradilo už spoustu dobrých lidí, kteří se o historii zajímají, ale prostě nemají to pole, kde by si vypěstovali len a kostěnou jehlou ušili z vlastnoručně tkané

látky nevolnický oděv.“⁵⁴

Zkoumání skupin a sdružení living history mi potvrdilo názor, že je tato činnost snahou prožít minulost a pokusit se přiblížit tomu, jak se v určité době žilo, pomocí rekonstrukce různých předmětů denní potřeby, výrobních postupů, společenských zvyklostí apod. Navíc se domnívám, že je to dobrý způsob trávení volného času - člověk se dozví něco o historii, může se z ní poučit, a dokonce se ještě naučit i něco užitečného pro svůj současný každodenní život.

Výběr zvoleného období, jemuž se skupiny věnují, často nedovedou ani ony samy racionálně zdůvodnit. Někdy se stane impulzem oblíbená četba, dobrodružné filmy⁵⁵, jindy jsou inspirovány historickou zkušeností teritoria, v němž žijí, někdy je vede obdiv k nějaké zemi (např. zájem o Norsko přivedl jednoho člena sdružení MIDGARD k vikingům), občas přiznávají vliv školy, pedagogů, přátel, rodiny. Zdá se, že výběr období ovlivňuje i určitá „módnost“. V současnosti tak existuje několik skupin inspirovaných Velkou Moravou. V tomto sledovaném vzorku jsou dokonce čtyři.

V době vzniku sledovaných skupin a sdružení living history byla nejoblíbenější mezi lidmi věnujícími se historickému šermu gotika. Dá se říci, že většina sledovaných sdružení living history se proti tomuto trendu snažila vymezit. Právě tím, že si zvolila období historickým šermem opomíjená. Proto se někteří začali věnovat Slovanům, Velkomoravanům, českému státu 11.-12. století apod.

Otázkou zůstává, zda je Velká Morava mezi skupinami populární proto, že je „slavná“, „naše“ nebo proto, že většina skupin, které se jí věnují pocházejí z Moravy? Je tam tedy nějaký větší patriotismus, moravská hrdost? Na tyto otázky nelze jednoznačně odpovědět a bylo by na ně třeba v budoucnosti zaměřit specifický výzkum.

O tom, že mezi sdruženími a skupinami living history existuje žánrová pestrost, svědčí, že se nezaměřují pouze na naše dějiny, ale inspirují se i jinde v Evropě. A tak mezi nimi potkáváme Kompanii z Curychu či skandinávské Vikingy. Přestože se to může nezúčastněnému pozorovateli zdát nepochopitelné, Vikingové jsou vděčným tématem, protože je nelze paušalizovat ani podléhat stereotypům o tom, že byli pouze surovými válečníky a dobyvateli, neboť byli též obchodníky, lovci, rybáři či rolníky. Většina z nich také netrávila celý život na lodích, a proto mohou být blízké dnešním lidem jejich činnosti spojené s každodenností.

---

54 Svobodná žena z venkova se SŠ vzděláním, 27 let.

55 Např. po uvedení filmu Statečné srdce (1995) se na šermířských akcích objevilo mnoho „Skotů“ v kiltech a po premiéře filmu Vikingové (1999) mnoho vikingů.

Východiskem snah Civitas Pragensis je pražské měšťanské prostředí 20. a 30. let 15. věku. V porovnání s ostatními sdruženími se vymykají tím, že nejsou oficiální institucí, ani jiným druhem registrovaného spolku.

Pozoruhodnými jsou i názvy sdružení, skupin i volného uskupení, které vždy odkazují k období, jemuž se sdružení living history věnují. Je zajímavé, že se vyskytují nejen názvy ryze české, ale i cizojazyčné. Tak např. název Midgard odkazuje k vikingské mytologii, Orcae Ita je bojovým pokřikem středověkých studentů, Curie Vítkov znamená „kurii - radu“ na kopci Vítkov.

Některé skupiny velmi dbají na sociální hierarchii. Co nutí člověka 21. století trávit volný čas jako otrok, nevolník, vězeň? Je to tím, že má větší šanci se z této role dostat, postoupit „výš“ než v reálném životě, nebo snad tím, že zároveň ví, co ho čeká, bude-li se snažit zlepšovat vybavení i přístup? Správný přístup se totiž v některých skupinách velmi cení.

V dnešní moderní pragmatické a „přetechnizované“ době, kdy se lidé navzájem jeden druhému vzdalují a odcizují, nabízí living history pevnější pouta i kontakty. Dává člověku pocit sounáležitosti jednoho s druhým i významu důležitosti vzájemné důvěry a spolehlivosti. Poskytuje možnost odpoutání a odreagování od banálních či závažných praktických každodenních starostí člověka 21. století. K tomu, aby se stal člověk příznivcem living history, ho žene vrozená zvědavost, touha po poznání a fantazie. Myslím, že nemusí být přepych, jenom tak snít. Není to však „jalové“ snilkovství, neboť k vyzkoušení dávných způsobů života i technologie je nutno začít studovat historii, zkoumat ji, zjišťovat si o ní užitečné informace, hledat spolupráci v okruhu podobně zaměřených lidí atd.

Pustí-li se člověk do nějaké činnosti v duchu living history, zjistí, jak musí přemýšlet nad mnohými - zdánlivě nepodstatnými - maličkostmi. I když je zcela nemožné, nepravděpodobné a poněkud iluzorní věřit, že můžeme stoprocentně docílit naprosto stejného prožitku a výsledku jako lidé před dávnými staletími, přesto tím, co konáme, usilujeme o co nejbližší přiblížení historické době či vzoru. Učíme se vcítit, tzn. empatii. Kromě toho se vracíme k umění žít v souladu s přírodou, a tím si obnovujeme určité, civilizačním rozvojem a pokrokem, dávno zpretrhané vazby. Navíc si prožitím setkání s kamarády a přáteli dopřáváme i zábavu.

Je samozřejmé, že nikdy nelze brát závěry svých experimentů a hry jako jediný možný výklad, ale musí se vždy chápat jen jako jedna z pravděpodobných možností, jako jakási hypotéza, neboť k jednomu cíli lze dojít různými způsoby.

Jak už jsem se dříve zmínil, panuje mezi některými skupinami living history právě proto jakási rivalita, pramenící z kritiky metod a způsobů ztvárnění.

Živá historie je aktivitou, která usiluje o co největší přiblížení k životu v určité historické době. V žádném případě se nejedná jen o materiální kulturu, ale o skloubení "duchovna", materiální kultury a úkonů denního života v autentické dobové podobě.

Těžko může být historie "living", pokud se nenakládá s materiální kulturou dobovým způsobem. To znamená, že se s ní neprovádí úkony, a tak se nejedná v žádném případě o living history, ale o muzeum. Pokud se bude chtít s věcmi nakládat dobovým způsobem, dost možná se více či méně nutno dotknout i "duchovna", neboť pro dřívější obyvatele tohoto světa neexistoval svět hmotný a duchovní, nýbrž pouze jeden – ten, v kterém žili - a ten byl pro ně nedělitelný.

Living history usiluje o určitý ideál, jemuž se chtějí mnozí přiblížit. Je v něm mnoho subjektivních prvků, neboť každý člověk si pod tím pojmem představuje něco jiného. Z tohoto důvodu se nedá jednoznačně a objektivně vyjádřit její smysl ani obsah. Jsou jen různé charakteristiky.

Living history je hra, která nás nutí přemýšlet nejen o světě, ale i o sobě. Ať už hrajeme jakoukoliv roli, musíme přinejmenším začít uvažovat i o tom, jací jsme, kde žijeme, co umíme a co dokážeme. Naučíme se improvizovat, řešit problémy a komunikovat s ostatními lidmi.

Při realizaci projektu living history se dozvídáme mnoho podstatného o svých schopnostech, dovednostech, možnostech, přednostech a nedostatcích. Zpětně může oživená minulost změnit a otevřít náš pohled na současnost, což je podle mého názoru asi nejpodstatnější.

10 ZDROJE

10.1 LITERATURA

BINFORD, Lewis R. *Debating Archaeology*. San Diego : Academic Press, 1989. 534 s.

BRABCOVÁ, Růžena . *Kultura renesančního odívání*. Praha, 2011. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filosofická fakulta.

COLES, John. *Experimental Archeology*. London : Academic Press, 1973. 274 s.

COLES, John. *Archeology by experiment*. New York : NY Charles Scribner's Sons, 1973. 182 s.

DYER, Christopher. *Making a living in the Middle Ages*. Yale UP : Ondon and New Haven, 2002. 403 s.

KŘÍŽEK, Leonid. Historický šerm v Čechách. *Bojová umění*. 2009, 7, s. 24-29. Dostupný také z WWW: <<http://bojovaumeni.cz/>>

MACEK, David. *LARP – NOŠENÍ „MASKY“ A JEJÍ DŮSLEDKY PRO ADOLESCENTY*. Brno, 2009. 56 s. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

MALINA, Jaroslav. *Metody experimentu v Archeologii*. Praha : Academia, 1980. 175 s.

MALINA, Jaroslav. *Archeologie včera a dnes aneb Mají archeologové šedé hmoty více za nehty než za ušima?*. Brno : Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích., 1981. *Experimentální archeologie*, s. 469-476.

MĚCHUROVÁ, Zdeňka. *Ze všedního života středověké vesnice : Přínos etnografie ke studiu zaniklých středověkých vsí..* In KŘÍŽOVÁ, Alena; VÁLKA, Miroslav. *Středověké a novověké zdroje tradiční kultury*. Brno : Ústav evropské etnologie., 2006. s. 9-26.

MORAVCOVÁ, Jana. Virtuální světy – konstrukce minulosti jako hra : amatérský historický šerm.. Praha, 2004. 137 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filosofická fakulta.

POPELKA, Miroslav. Několik poznámek k experimentální archeologii. In Rekonstrukce a experiment v archeologii. Hradec Králové : Katedra archeologie FF UHK, 2000. s. 207-211.

REYNOLDS, Peter J. Povaha experimentu v archeologii. In Rekonstrukce a experiment v archeologii . Hradec Králové : Katedra archeologie FF UHK, 2001. s. 153-164.

Rekonstrukce a experiment v archeologii. Hradec Králové : Katedra archeologie FF UHK, 2000. 216 s.

TOMIČ, Ladislav. Vracejí život zaniklým časům. Živá historie. 2008, 1., 1, s. 64-67.

UHLIAROVÁ, Denisa. Simulácia návratu do minulosti. Bratislava, 2009. 51 s. Bakalářská práce. Univerzita Komenského v Bratislave.

VÁLKA, Miroslav. K ikonografii středověké vesnice : První poznatky z etnologické analýzy nástěnných maleb v Porta Aquila v jihotyrolském Tridentu. In KŘÍŽOVÁ, Alena; VÁLKA, Miroslav. Středověké a novověké zdroje tradiční kultury.. Brno : Ústav evropské etnologie., 2006. s. 27-44.

WAGNER, Eduard. Středověk, doba předhusitská a husitská. Praha : Aventinum, 2006. 432 s.

10.2 INTERNETOVÉ ZDROJE

Archeopark Chotěbuz [online]. 2009 [cit. 2011-05-15]. Archeopark Chotěbuz. Dostupné z WWW: <<http://www.archeopark-chotebuz.cz/>>.

Archeopark Prášíly [online]. 2000 [cit. 2011-05-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.archeoparkprasily.cz/>>.

Berounští měšťané [online]. 1994 [cit. 2011-05-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.berounstimestane.cz/>>.

Civitas Pragensis [online]. 2000 [cit. 2011-04-30]. Dostupné z WWW: <<http://civitas-pragensis.cz/>>.

Court of Moravia [online]. 2004 [cit. 2011-05-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.courtofmoravia.com/>>.

Curia Vítkov [online]. 1999 [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://curiavitkov.cz/>>.

Český šermířský klub Riegel [online]. 2009 [cit. 2011-05-20]. Dostupné z WWW: <<http://riegel.militaria.cz/>>

Databáze skupin historického šermu a vojenskohistorických spolků. [online]. 2005 [cit. 2011-05-18]. Dostupné z WWW: <www.sermiri.cz>.

Eduard Štorch. In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 20. 9. 2005, last modified on 5. 5. 2011 [cit. 2011-05-17]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Eduard_%C5%A0torch>.

Kompanie z Curychu [online]. 2006 [cit. 2011-04-21]. Dostupné z WWW:

<<http://www.kompanie.cz/>> a na <<http://kompanie.living-fantasy.eu/>>.

Liga lesní moudrosti [online]. 2003 [cit. 2011-05-20]. Češi a Indiáni. Dostupné z WWW: <http://www.woodcraft.cz/index.php?right=historie_indianiVcs&lan=cs>

Livinghistory.cz [online]. 2004 [cit. 2011-02-08]. Dostupné z WWW: <<http://livinghistory.cz/>>.

Historický šerm. In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 28.6. 2006, last modified on 10.5. 2011 [cit. 2011-05-16]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Historick%C3%BD_%C5%A1erm>.

Kulturhistorisk museum [online]. [cit. 2011-05-15]. Oseberg. Dostupné z WWW: <<http://www.khm.uio.no/utstillinger/oseberg/indexE.html>>

Mad Fairy o.s. [online]. 2009 [cit. 2011-05-14]. Mad Fairy. Dostupné z WWW: <<http://www.madfairy.cz/>>.

MALINA, Jaroslav, et al. Antropologický slovník [online]. Brno : Ústav antropologie, 2009 [cit. 2011-04-30]. Dostupné z WWW: <<http://is.muni.cz/do/1431/UAntrBiol/el/antropos/slovník.html>>.

Mamuti : Oddíl experimentální archeologie [online]. [cit. 2011-05-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.mamuti.cz/>>.

Midgard - sdružení pro ožvlou historii [online]. 2005 [cit. 2011-05-11]. Dostupné z WWW: <<http://os-midgard.info/>>

Občanské sdružení VELKOMORAVANÉ [online]. 2006 [cit. 2011-04-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.velkomoravane.cz/>>.

Oseberg viking ship [online]. 2005 [cit. 2011-05-15]. Dostupné z WWW:

<<http://www.osebergvikingskip.no/eng/>>.

Prague by night [online]. 1999 [cit. 2011-05-14]. Klub Prague by Night. Dostupné z WWW: <<http://www.praguebynight.eu/>>.

ŠCHIOPU, Mádäalina, Subkultura vystupuje na povrch. Presseurop [online]. červen 2009, 0, [cit. 2011-04-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.presseurop.eu/cs>>.

Skupina historického šermu a oživlé historie ORCAE ITA [online]. 2003 [cit. 2011-03-30]. Dostupné z WWW: <www.orcae-ita.com>.

Skupina historického šermu REGO z Vrchlabí [online]. 2003 [cit. 2011-05-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.rego.brbla.net/>>.

Skupina historického šermu REVERTAR [online]. 1995 [cit. 2011-05-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.revertar.cz/>>.

Skupina historického šermu ROTYKA [online]. 1999 [cit. 2011-05-19]. Dostupné z WWW: <<http://rotyka.wz.cz/>>.

Šermířský spolek Tábor - Táborští kupci [online]. 1999 [cit. 2011-05-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.taborstikupci.cz/>>.

Veles. In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 22. 7. 2005, last modified on 28. 4. 2011 [cit. 2011-05-21]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Veles>>

Villa Nova Uhříněves [online]. 1994 [cit. 2011-05-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.villanova.cz/>>.

10.3 SEZNAM RESPONDENTŮ

Předseda sdružení Curia Vítkov - „Wothan“, muž, 35 let, meteorolog – technik z Liberce

Člen sdružení Orcae Ita - „Marcus“, muž, 22 let, studující VŠ z Adršpachu

Předseda sdružení Orcae Ita - „Kain“, muž, právník, původem z Ostravy

Předseda sdružení Tizon – „Acheron“, muž, 30 let, učitel dějepisu na ZŠ, Havířov

Člen sdružení Arkona - „Knecht“, muž, 27 let, archeolog, Hradec Králové / Brno

Členka sdružení Kompanie z Curychu – „Kadwen“, žena, 21 let, studující historie v Praze,
z Ústí nad Labem

Velitel jednotky Kompanie z Curychu – „Rothas“, studující VŠ

Předseda sdružení Midgard – Dagfari Hrut, muž, obchodník s dobovými předměty, kovář a
řezbář

„Ginny“ – 27 let, žena, žije na venkově, chovatelka domácích zvířat, pracuje v pekárně

Členka skupiny Táborští Kupci – „Róza“, žena, studující VŠ, obor etnologie v Praze, z Tábora

Člen sdružení Civitas Pragensis – „Chomi“, muž, 32 let, muzejní pracovník z Prahy

„Myšák“ -muž, 39 let, kameník v kamenolomu, žije na venkově

„Darion“ – muž, 33 let, spisovatel a překladatel z Prahy

„Činkapi“ – žena, 48 let, novinářka z Prahy

„Quadrix“ –muž, studující VŠ, IT specialista, pochází z Kroměříže, žije v Brně

11 PŘÍLOHY

11.1 VZOROVÉ OTÁZKY

Některé z otázek pokládaných při průzkumu na internetovém fóru na stránkách www.livinghistory.cz a při řízených rozhovorech.

Co si představujete pod pojmem living history?

Co je podle vás living history?

Jaký je váš osobní názor na living history?

Jak pojem living history překládáte?

Proč se living history věnujete?

Jak dlouho se living history nebo historickému šermu věnujete?

Považujete svoji skupinu za profesionální?⁵⁶

Které profesionální skupiny znáte?

Jak byste charakterizovali období, kterému se ve své skupině/sdružení věnujete?

Jaké pohnutky vás dovedly k living history?

Věnovali jste se předtím RPG/ dřevárnám/ LARPu/ historickému šermu?

Čtete rádi sci-fi nebo fantasy literaturu?

Kolik času své zálibě věnujete?

Jak často se zúčastňujete společných akcí?

Spolupracujete s archeology, historiky, odbornými institucemi? Kterými?

Podporují vás instituce státní správy?

Pořádáte vzdělávací akce?

---

⁵⁶ Profesionální ve smyslu podávaných výkonů a kvality nabízeného vybavení.